

DOMOLJUB

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Iskujta vsak žetrek. Cena mi je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druga tuja država 4 K 60 v.) — Splet in dopis se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice šte. 2. Naročila, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvarna (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Časovni promet poštno-hranilničnega urada št. 824.797.

Štev. 38.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1906.

Leto XIX.

Katoliški shod.

Katoličanstvo in socialno vprašanje.

Nato govori dr. J. E. v. K r e k, pozdraven z dolgotrajnim ploskanjem in živio-klici.

Velikokrat se trdi, da so tisti časi, ko je verska misel navdušila velkanske množice, da so zapustile svoj dom in šle žrtvovati vse na tla v svete dežele in boriti se zato, da bi dobile svobodo svetih krajev ter jih pridobele krščanstvu, dandanes minuli in da verska misel danes nima več te moči, toda to ni res. Današnji katoliški shod pravi, da je verska misel še danes močnejša dovolj, da spravi ljudi na kolena za sveto reč, da je močna dovolj, da jih pridobi za največje, najplemenitejše žrtve.

To je prva misel, ki se danes ponuja, in dragi moji, ta misel se mi zdi, da je zvezana z nameni našega katoliškega shoda. Tisti časi, ko se je krščanstvo borilo nasproti turku, tisti časi križarskih vojn spominjajo na naš čas. Takrat je po tej veliki manifestaciji vsepovsod se pokazalo novo bujno življenje, po prepiru se je naselil mir božji in v miru napredek, vzbudil se je ponos tudi nižjega ljudstva, smisel za pravice, katere ima vsak človek, je rasel, ljudje so se jeli zavestati, da so pred Bogom vsi enaki in po enakosti je rasel tudi smisel svobode. Jeli so se dvigati tlačeni stanovi, najprej kmetijski stan, potem mesta in začelo je cveteti blagostanje

široko po krščanski zemlji. Prišla je misel za splošno korist, ljudje so spoznali, da je potrebno, ako hočejo velike stvari doseči, da se zvezujejo drug z drugim in hodijo močni za skupnim ciljem. Majhne misli, malenkostne stvari so pustili in tako postali sposobni, da so ustvarili to veliko krščansko omiko, katere sadove uživamo mi.

In podoben je tisti čas našemu času. Te velike verske manifestacije, naj si bodo katoliški shodi ali druge vrste manifestacije, kakor se velikokrat pojavijo med versko prebujajočim se ljudstvom, spominjajo na velike manifestacije, ki so se vršile ob križarskih vojnah. In tudi sadovi prebujanja verske ideje so tisti. Tudi danes najprej vidimo, da se vsled teh shodov, zlasti tako imenitnih in velikih, kakor je naš današnji slovenski katoliški shod, mir seli med ljudi. Jaz dobro poznam slovensko ljudstvo, dobro poznam njegove vrline in hibe, odkrito pa na podlagi večletnih izkušenj priznavam, da je ni rane, ki bi bila tako globoko ranila dušo našega ljudstva, kakor rana medsebojnega sovraštva in prepira. Pravim, nobena druga stvar ni tako huda — govori in očita se ljudstvu marsikaj in dostikrat brez vzroka — ampak vir vsemu zlu je medsebojno sovraštvo med ljudstvom. V vsaki najmanjši vasi, ako vidite, da se sosede ne razumejo, nastajajo dolgotrajne pravde, ki uničujejo blagostanje, nastaja sovraštvo med moškimi in ženskami, ta največja kuga, ki se mora zatreti in odpraviti iz naše srede, predno pošane ljudstvo sposobno za napredek. In za tak božji mir, med katerim se pozabijo ti malenkostni prepiri, ta nasprotja, ki

temelje večinoma v teh malenkostnih razmerah, v katerih tičijo naši ljudje, ni boljšega sredstva, kakor tako velika verska manifestacija, kakor je današnji naš shod. Prepričan sem, dragi moji, da vsak tak velik shod odluči nekaj tistega majhnega, zastarelega, zakotnega blata z ljudi in jih v tej veliki množici dvigne iz prahu do višjih smotrov, do plemenitejših čutil, da pozabijo na svoje malenkostne prepire, in ko pridejo domov, je mir in mir pa je podlaga napredku.

Zato pa, da se ta mir utrdi, je tudi treba, da naši stariši vzgajajo svoje otroke v tem smislu, da molijo za mir, je treba, da vsak oče in vsaka mati uči otroka moliti ne samo zase, ampak tudi za druge, in da pri tem, ko ga uči spoznavati svoje posestvo, svojo lastnino, mu vedno vceplja misel: Glej, to zemljo boš ti obdeloval, pa moreš srečno na njej živeti le, če boš zvezan v miru, v ljubezni s svojimi stanovskimi tovariši. (Živahno odobranje.) Prepričan sem, da bo tudi današnji katoliški shod rodil lepe uspehe, in smem reči, da štejem ravno nekako pomnožitev smisla za ta božji mir med enega njegovih najpoglavitejših sadov.

Drugi sad, ki ga bo rodil katoliški shod in ki globoko posega v socialno življenje našega naroda, je smisel za svobodo in enakost. Dragi moji, revež v očeh tega sveta ne velja nič, kakor ni veljal nič v časih pred Kristusovim rojstvom. Ob katoliških shodih, sploh ob vsaki veliki manifestaciji verske misli dobi pa tudi revež neki viden prostor, svoj enakopraven prostor. Poglejmo to, kar imamo mi na Slovenskem. Kdo nam je ohranil

našo domovino? Revež, naši reveži, revni naši kmetje. (Pritrjevanje.)

Kdo nam vzdržuje našo omiko? Revež. Kdo našo umetnost? Zopet revež. Kdo vzdržuje naše cerkve? Revež. Kdo je naredil ta shod? Reveži. (Pritrjevanje.) Revščina slavi svoje zmagovalje ob vsaki manifestaciji verske misli in čim bolj globoko čutena je manifestacija, tem bolj se dviga moč reveža. Katoličanstvo daje revščini nepopisen sijaj, daje jej moč, daje jej upanje. Drugod tudi vabijo reveže v svojo sredo, imajo pa zanje le to, da jim pravijo: Umri, ali pa: Pojdi in se pobij s svojimi nasprotniki! Nasprotnik jih pomanjšuje, češ, tem ložje jih bo zato ali zato pridobil. Nimajo zanje drugega, kakor silo; sila ima sicer krute posledice, toda sila, kjerkoll se gre za telesno silo, je na prodaj, kdor več plača, ta jo ima. Revščina pa, ki je zbrana v naših vrstah, ni na prodaj, mi nismo na prodaj! (Burno odobravanje.)

Daljni veliki sad katoliških shodov, ki bo brez dvojbe tudi vzrastel iz našega katoliškega shoda, je pa razširjenje duševnega obzorja. Najhujše je govoriti s človekom, ki ne vidi dalje, kakor do meje svojega posestva, najhujše je občeovati s človekom, ki preko sten svojega doma nikamor ne zna. Gorje tistim, ki presojaajo ves svet samo z vrha domačega zvonika, in ta omejenost se drži takih ubogih ljudi, kakor smo mi. Za nas se nikdo ni brigal in dasi je pripravna naša zemlja za vsak napredek, dasi so dani vsi pogoji za napredek, smo zaostajali, ker se med seboj ne poznamo. Celó izobraženci naši so taki, da drže glave v pesek, in nečejo spoznati, kako revni so, nesposobni za vsak boj, za vsako trezno delo, ako se ne zvežejo z drugimi in ne zapuste pota tiste nesrečne, omejene, zakotne, separatistične revne politike. (Viharno odobravanje.)

Katoliški shod nam odpira nova vrata, mi gledamo po celi svoji domovini, gledamo na Hrvaško, Češko, Moravsko, in preko katoliškega shoda gledamo še gori v sveta nebesa, v naš pravi dom, in tako se raztegnejo naše punčice in mi vemo, da je naš dom velik in širok, in tako se nam širi um in srce in mi čutimo, da smo za veliko in težko delo sposobni. (Viharno odobravanje.)

Vzbudi se nadalje pri manifestaciji verske misli tudi smisel za skupno delo. Posamezni človek more imeti samo majhne cilje, koder pa gre za velike cilje, trebazdružene armade, in čim višji so cilji, tem večja mora biti armada. Katoliška vera nam s svojo družbo venomer kliče v spomin to resnico, venomer nas uči, da ni mogoče, velikih stvari doseči brez velikih, močnih zvez, in katoliška cerkev nas pri tem uči, da stoje zveze ljudi, ki hočejo doseči velike stvari, tako trdno, tako krepko, da morajo obstati v vseh razmerah. V tem tiči boj med cerkvijo in državo, zato ker ima cerkev v sebi združene moči, kjer si bodi obstoji. Ravno ta moč pa boče njene nasprotnike, v tem tiči njena premoč, od nje pa naj se vsi učijo; vsak stan, kateremu se gre za osvoboditje, bi moral videti v katoliški cer-

kvi najboljšo šolo vsake organizacije, katoliški shod pa pod svoje okrilje jemlje ne samo boj za Boga, ampak tudi boj človeka za njegove človeške pravice, boj za njegov obstoj, za vsakdanji kruh, za napredek, za duševni in gmotni napredek. Na ta način potem pri posameznikih, ki se udeležijo katoliškega shoda, vzraste zavest: Naši cilji so visoki, vzvišeni, lepi, ampak zvezani so med seboj, zvezani za najvišji cilj, ki sega iz zemlje v nebesa in pri tej zavesti vsak posameznik, ko se vrne na svoj dom, tem uspešneje, tem bolje dela v svojih ozkih razmerah zase in za sodruge.

Delo za skupno stvar, to delo je tudi klic nekaterih nasprotnih strank. Tudi stranke izven krščanskih so spoznale resnico, da se brez skupnega dela ne da nič doseči, toda te nasprotnice imajo za navodilo, kako naj se pride do skupnega dela, prazne besede. Socialisti pravijo: Počakajmo skupne države, počakajmo, da bo ves svet, vsa zemlja v rokah proletarijata, da pade zasebna last, da bo organizirana država, katero bomo vladali vsi.

Kaj naj rečem nasproti temu vprašanju? Socializem, katerega uči socialna demokracija, so sanje. Socializem, kakor ga uči socialna demokracija, je nemogoč že zaradi tega, ker se njegovi cilji končajo na tem svetu. Socialna demokracija zahteva od svojih ljudi največjih žrtev, da same sebe darujejo popolnoma celoti, da se odreko pravici svoje osebnosti in postanejo samo majhni koleščki v velikanski verigi splošnega človeštva, ne odgovarja pa na najvažnejša, na najvišja vprašanja življenja: Kaj bo pa potem z menoj, ko telesnost odpade, ko se poslovim od tega sveta, kaj je onstran te zemlje? Socializem, materializem na to nima odgovora in zato ni sposoben, da bi za dalje časa imel človeštvo v sponah.

Naj pri tej priliki omenim, da tudi v socialni demokraciji gre stvar na bolje. Res je, že vedno proglašajo načelo: Vera je zasebna stvar, in v resnici tudi voditelji po tem načelu delajo. Pozabiti pa ne smemo ene stvari. Socialna demokracija se je pričela na Nemškem in tam je protestantovstvo v večini. Protestantovske verske družbe so pa popolnoma v rokah države in ker je videlo delavstvo v državi zaveznico kapitalizma, ker jo je torej videlo kot svojo nasprotnico, zato je tudi v cerkvi zvezano s to državo videlo svojo sovražnico. To je bil prvotni povod, da so delavci začeli vpiti: Vera je zasebna stvar, in da so zahtevali: Cerkev se mora ločiti od države. To geslo je torej v svojem začetku bilo cerkveno-politično, ne pa v bistvu protiversko. Pač pa so pri nas pozneje socialno-demokratski voditelji šli do skrajnosti in danes bi jejo naravnost boj ne samo proti veri in cerkvi, ampak proti Bogu samemu. Vendar pa med socialno demokracijo samo se širi vedno bolj misel, da je njih organizacija strokovna, da je treba stanovskega združevanja, in to stanovsko združevanje, ki meri na to, da se

delavstvu v gotovem času, za gotove kraje izboljšajo razmere, je nasprotno vsakemu verskemu boju. Ako bomo mi tihi in se ne bomo gibal, potem je mogoče, da tudi v teh zaspelih socialno-demokratskih četah, katerim pojejo, da je vera zasebna stvar, dalje časa ostane zmedenost, če pa zvestino pokažemo povsod svoje versko prepričanje, ko delujemo v korist ubogega ljudstva, potem sem prepričan, da ta laž, ki je preslepila srca socialno-demokratskih strank, kmalu izgine in da bomo kmalu mogli govoriti o boljših časih ter dobili ljudi, ki bodo spoznali, da je neumnost in vnebovpjoča krivica, tirati delavske organizacije v boj proti veri. (Burno odobravanje.)

Druga misel, ki združuje ljudi, je misel humanitete, človečanstva. Ljudje smo vsi, pomagajmo drug drugemu, za skupno delo primimo in bojujmo se za čast človeške osebe, pravijo. Temu nasproti moram reči: Nobena humaniteta ni mogoča, kjer ne poznajo ideala človečanstva, ki je za nas človek postal: koder se Kristus ne pozna, najvišji cvet na drevesu človečanstva, ki presega čas in obvladuje večnost, koder se ta ne pozna, se tudi ne pozna, kaj je človek, in ne more poznati, kaj smo dolžni človeku. Zato lahko rečem, misel za skupno delo je mogoča po katoliških načelih in tudi tam, kjer je katoličanstvo po imenu že izumrlo, katoliška cerkev vzdržuje ta pomen, tudi tam je duh te cerkve ostal, v kolikor so si ohranili smisel za pravo, uspešno skupno delo.

Slišala se je večkrat že beseda, da smo mi Slovenci hlapčevski narod. Ločili so narode v gosposke in hlapčevske. Kakor se razvijajo razmere danes, lahko rečem, ko toliko ponosnih mož na celem Slovenskem ve, kam grejo: Mi smo gospodje. (Burno odobravanje.)

Razloček med gospodi in tlačani, med gosposkimi in tlačanskimi sloji, ta razloček izvira iz srednjega veka. Gospodje so se imenovali tisti, ki so imeli v rokah skrb za splošni blagor. Gospodje so bili tisti, ki so skrbeli za to, da se je na vseh straneh ohranil mir in red. Danes moram reči, kakor se je razvilo demokratično načelo: Ljudstvo, v tvojih rokah je sedaj to, kar je svoj čas imela v rokah gospoda, sami o teh rečeh odločujete, in zato lahko rečem: Gospodje ste. Bilo je prejšnje čase, da se je reklo: Graščak je veren, katoličan je, zatorej so tudi kmetje verni. Danes se je stvar obrnila, ljudstvo je verno in zato bodo tudi gospodje morali spoštovati to vero njevogo. (Burno odobravanje.)

Mi poznamo samo enega gospoda in sebi in nad seboj, in to je naša vest, naša poštena katoliška vest, in ta vest, to je naša pamet, razsvetljena po naukih naše vere, in te svoje pameti ne damo nikomur. Mi se zavedamo, da imamo isto pamet, katero ima z nami vred nad 550 milijonov ljudi na svetu, ki verujejo v Kristusa, da imamo isto pamet, katero ima nad 270 milijonov ljudi, ki časte v rimskem škofu Kristusovega namestnika, in to svojo pamet, katero so nam vzgojili naši predniki.

svojo pamet hočemo ohraniti in skrbeti za da bo naša mladina za nami imela ravno to pamet. Zato prihajamo danes in manifestiramo ne za svobodno misel, ampak za pravo misel. (Odobrovanje.)

Danes lahko rečemo, da se bije nekak boj med cerkvijo in med fabriškimi dimniki. Dimniki in tovarne, te vedno več ljudi uslužbujejo in vmes med zvonjenje zvonov, ki vabijo vernike v cerkve, se čedalje pogosteje sliši tisto pusto, mrzlo, bolešno, divje žvižganje parnih strojev. Kadarkoli pogledam dimnike v industrijskem kraju, se mi zdi, da jim ljudem, ki v tistem dimu žive, ta dim jemlja izgubljene nade, pokopano srečo, tisti divji žvižg pa obupne vzdihne njihovih src. »Pri in umri«, pravi dim, križ na naših cerkvah pa nam pravi: »Delajte, molite in živite.« (Burno odobrovanje.)

Ob katoliških shodih, ob manifestacijah političke misli, tako sijajnih, kakor je današnja, zažari oko tudi ubogemu trpinu, glavo mu žigne kvišku, oči mu prodro proti nebesom, in se brata med brati, zaveda se svoje moči, njegova dostojanstva in z veseljem upanjem na bližnje čase, ki jih bo dosegel s krepkim, vztrajnim delom, gre nazaj na svoj dom.

Govori se dostikrat: delajmo za narod, ki silno povdarjajo to besedo ravno tisti, ki najmanj delajo, ki nič drugega ne store, kot da z lažmi hočejo sovraštvo sejati proti nam. Mi smo v zavesti resnice in zato smo brez sovraštva, moči pa imamo dovolj, da se uprimo. Nasprotniki pa imajo eno veliko napako, namreč, premalo jih je. Delajmo za narod, pravijo, jaz pa pravim: Tukaj je narod, delajmo! (Gromovito dolgočasno odobrovanje in živjo-klici.)

Izobrazbi.

O Judih.

S čim se pečajo Judje?

Povem naj najprej, s čim se Judje ne pečejo. To je telesno delo. »Telesno delo je Juda vredno, ker pripada tako inteligentnemu (zumpremu) plemenu«, pravijo Judje sami. In talmud sam jim priporoča kupčijo z besedami: »Jud je zmožen za dobičkanosno kupčijo, ne pa za poljedelstvo. Če ima Jud 100 denarjev, ne se peča s kupčijo, si že zamore dovoliti, je vsak dan meso, piti vino in stanovati v palači; če se pa peča s poljedelstvom, mora, naj bo tudi 1000 denarjev, jesti zelenjavo s soljo, piti vodo, stanovati v borni koči in spat na tleh.« Torej trgovec je Jud. Prične z malim, v hišah pokupi staro blago, namizno orodje, razprodajah si nakupi po ceni kakih malenkost in prodaja to po kakršni ceni zamore. Čuden in zmeren je pri tem, ne straši se mrza, mraza in vročine. Včasih se vendar spreči dobiti človeka, ki plača, kar Jud zahteva. Potem otvori Jud trgovino, zveze ima z mnogimi judovskimi tovarnami, ki mu dajejo mnogo po ne previsoki ceni. Predno začne trgovino, si izposodi denarja, čez nekaj časa napove polom »italija«, pride za nekaj časa do človeka, katero zapusti kot bogat mož. Denar je namreč samo utajil, da je bil zaprt mesto da bi

ga poplačal. Od malega trgovca se popne Jud kmalu do milijonarja. Nekaj izgledov, v kako kratkem času obogate Judje. Praded Rothschildov je l. 1800 še krošnjarij po Frankobrodu. Med svojih petero sinov je razdelil svojih pet milijonov ob smrti, in sinovi so se razšli po celem svetu, eden je ostal v Frankobrodu (v Nemčiji), drugi so šli v London, Pariz, Neapol in na Dunaj. Izrabiti so znali razne hude vojskine čase in so pokupili pri tem zemljišča ter posojali državi denar na visoke obresti. In danes bi donasal kapital vseh potomcev onega Rothschilda po 5% naložen nad 500 milijonov goldinarjev obresti.— Drug slučaj: Leta 1852 je prišel na Dunaj Jud Königswarter z 42.000 gld. in leta 1896 so pokopali njegovega sina barona Königswarterja; zapustil je nad 100 milijonov premoženja. Judovo premoženje se je torej v 44 letih več kot dvakrat potisočevalo. Vsak krajcar je takorekoč narasel v 44 letih na več kot 20 gold. Ali je sploh mogoče pridobiti si tako premoženje poštenim putem v tako kratkem času? In Jud je postal še baron vrhutega.

En slučaj, kako si Judje pridobijo bogastvo, je bil čitati leta 1896 v časnikih. Tvrdba Ritter in Blumenfeld je nakupila mnogo žita, da bi ga prodajala v začetku poletja, ko kmetje še ne žanjejo, po visoki ceni. Tu pa izve ta tvrdba, da je neki drug Jud tudi nakupil žita in hoče narediti draginjo. Seveda je bila sedaj nevarnost, da bo vsled tekmovanja morala judovska tvrdba žito prodajati ceneje, ako bosta prodajala zajedno dva. Zato pa je plačala tvrdba drugemu Judu 105.000 mark (63.000 gld.), da bo Jud počakal z žitom, a kljub temu je začel žito prodajati, vsled česar je prišla vsa stvar pred sodnijo in svet je uvidel, kako nastanejo draginje.

O podobnih slučajih, kako si pridobijo Judje denar, je slišati večkrat. L. 1896 je prišel v Lvovu v Galiciji častnik v silni zadregi k Judu izposoditi si 200 gold. Jud jih posodi brezobrestno pod pogojem, da kupi častnik od njega še divan (zofa), vreden 100 gold., za 800 gold. Častnik je v stiski podpisal dolžno pismo za 1000 gold. Ker potem častnik ni mogel plačati, mu je pretil Jud s tožbo. Častnik najme krščanskega odvetnika, kateremu ponudi Jud takoj 100 gold., ako mu bo pustil denar. Odvetnik tega seveda ni hotel in Jud se je moral zadovoljiti s 600 gld., torej 300 gld. dobička.

Tako je mogoče, da je bilo leta 1896 na dunajski borzi vpisanih 60 judovskih velikih milijonarjev in 1500 velikih kapitalistov.

Trgovina z dekleti.

V časnikih in povestih se čuje večkrat, da je bil zasačen kak prodajalec deklet. Večkrat so dekleta, ki so šla služiti v večja mesta, izgubila, da ni vedel nihče kam. Kak agent jim je obljubil bogato službo, a potem se ni čulo o njih ničesar več. Leta 1892 pa je bilo pred sodiščem v Lvovu 28 Judov, toženih radi kupčije z dekleti. Prodajali so krščanska dekleta v Turčijo in zloglasne hiše celega sveta; za posamezno dekle so dobili do 600 gold. In taki slučajji niso redki. L. 1898 so prišli samo v prvi polovici leta v Avstriji štirikrat judovskim kupčevalcem z dekleti na sled. Značilno je, da se ne sliši skoro nikdar, da bi se te umazane trgovine udeleževali kristjani, in da judovsko časopisje nikdar niti z besedico tega ne oboja. Voditelj one tolpe 28 Judov je rekel pred sodiščem: »Sodišču je vse eno, ali tržim s sadjem, obleko, teleti ali dekleti«, ker je po talmudu dovoljen vsak dobiček, ki ga judovska postava naravnost ne prepoveduje. In Judu je napram kristjanu po njih talmudu dovoljeno vse.—

Ti sramoti našega veka bi bilo res odpomagano le z najstrožjimi kazni za ta zločin.

Seidl priporoča n. pr. postaviti, da se vsakdo, ki se zasači pri trgovini z dekleti, obesi tekem 24 ur brez priziva na cesarja.

Ritualni umori.

Tudi o teh je čital že ta ali oni. Ob času judovske Velike noči izgine kje otrok krščanskih starišev, ali pa tudi odrasčen človek, in izkaže se, da so ga usmrtili Judje in da so njih rabin (duhovni) primešali njegovo kri opresnemu kruhu, ki ga peko takrat iz moke, ki jo nanese verniki. Pisatelj Pawlikowski navaja v svoji knjigi »Der Talmud in Theorie und Praxis« 73 dokazanih ritualnih ali obrednih umorov. Poseben znan je umor kapucina in zdravnika patra Tomaža v Damasku, v azijski Turčiji. Ta kapucin je 5. februarja l. 1840 izginil brez sledu. Francoski konzul, pod katerega varstvom je bil kapucin, je stvar preiskal in dognal, da ga je umoril judovski trgovec Harari s svojima bratoma in nekim brivcem. Kri so nabrali v posodo, kosti so pa stolkli in vrgli z mesom vred v kloako. Umor se je vršil na zahtevo judovskega višjega rabinca. Vsi krivci so bili obsojeni na smrt; toda Judje v Evropi so nabrali dva milijona frankov in poslali s tem denarjem Juda Cremieuxa k turški vladi, ki je za ta denar vse obsojence — izpustila. To so žalostna dejstva, katerih ne morejo verjeti niti oni, ki so vedno z Judi v zvezi. Proti koncu preteklega stoletja navaja knjiga »Der Jude des 19. Jahrhunderts« skoro za vsako leto kak slučaj obrednega umora.

Političen pregled.

ODSEK ZA VOLILNO PREOSNOVO.

Parlamentarne počitnice so torej pri kraju. Minuli teden se je sešel že odsek za volilno preosnovo in je prav pridno na delu. Nasprotniki volilne preosnove napenjajo vse moči, da jo preprečijo, toda ljudski glas se ne bo dal zadušiti.

RAZPRAVA O ČESKI IN MORAVSKI ODLOŽENA.

Rekli smo zadnjič, da pride v odseku za volilno preosnovo najprej na vrsto razprava o razdelitvi volilnih okrajev za Češko in Moravsko. To je bilo tudi res v načrtu in bi se bilo tudi zgodilo, da ni prišla neka ovira. Odbor nemško-českkih poslancev, ki se posvetuje o tej razdelitvi ni rešil še svoje naloge in so zato morali v odseku pomakniti druge točke naprej in to nekoliko zapostaviti. Odbor nemško-českkih poslancev je že izdelal svoje predloge o porazdelitvi volilnih okrajev na Češkem. O poročilu sklepajo vsi nemško-češki poslanci. Prihodnji teden izdelajo tudi predloge o porazdelitvi volilnih okrajev na Moravskem.

RAZPRAVA GLEDE BIVANJA.

Ko so odgodili posvetovanje o ureditvi volilnih okrajev na Češkem in Moravskem, so pričeli v odseku za volilno preosnovo razpravljati o paragrafu 7 volilnega zakona, ki določa po vladnem zakonskem načrtu, da ima pravico voliti poslanca vsaka oseba moškega spola, ki je dovršila 24. leto, je avstrijski državljan, od volilne pravice ni izključen ali izvzet in stanuje vsaj eno leto oni dan, ko razpišejo volitve v občini. Izvoljena sme biti za

poslanca vsaka oseba moškega spola, ki je avstrijski državljani vsaj tri leta, star 30 let in ni izvzet ali izključen od volilne pravice. Zaradi te vladne predloge se je bilo nadejati boja, ki je pa vsled pogodbe med dvema strankama izostal. Bile so se namreč glede bivanja jako različne sodbe: eni so zahtevali šletno bivanje, drugi zopet samo polletno; vlada je torej prodrla s svojo točko, kar je morebiti še res najbolj pametno.

TUDI ŽENSKAM VOLILNO PRAVICO

zahtevajo nekateri poslanci, čemur se pa ministri upirajo. Minister za notranje zadeve baron Binert je namreč odgovoril tem poslancem, da dvomi, da bi bil zdaj ugoden čas, da se uvede v naši državi tudi volilna pravica za ženske, katere niso nikjer v Evropi uvedli, koder so uvajali splošno in enako volilno pravico. Splošno volilno pravico moških opravičuje vojaška službena dolžnost in pa, ker je mož prisiljen, da po okoliščinah služi javnosti, kar odpade pri ženski.

PAMETNE MISLI ČEŠKEGA POLITIKA O VOLILNI PREOSNOVI.

Neki češki politik se je izrazil o volilni pravici tako-le: Vsak resen politik mora glede na zahtevo najširših ljudskih slojev in pa glede naukov iz Rusije smatrati kot jako nujno potrebo, da morajo uvesti v Avstriji splošno in enako volilno pravico in sicer prej ko mogoče, ne šele čez leta. Če je ne izvede sedanji državni zbor, jo mora rešiti prihodnji in sicer takoj, da prepreči splošno stavko ali drugačne ljudske navale. Novi državni zbor bi se ne mogel izgovarjati, češ da manjka časa in tudi ne bi kazal glede strank veliko izprememb. Mogoče je le, da pribore na škodo Mladočehom agrarci kmečke in radikali vse splošne okraje, kar bi bilo neprijetno za volilno preosnovo pa tudi za nemške stranke na levici. Sedanje odsekovne sklepe bi morali izdatno izpremeniti na korist Čehov, ki žrtvujejo zdaj največ, ker je volilna preosnova državna potreba, ki se mora izvesti. Češki politik vpraša, če ni politično bolj pametno in umestno, da se napravi volilna preosnova že zdaj, kakor pa da se žrtvuje zopet bodoče zasedanje volilni preosnovi. Prihodnji državni zbor bi itak moral takoj zopet pritiči z volilno preosnovo, ako pade zdaj, in sicer bi moral delati jako hitro, ko bi pa izvršil svojo nalogo, bi ga pa morali zopet razpustiti in razpisati nove volitve. In čemu dvakratni stroški na času, denarju in močeh, ko novi državni zbor pač ne bo mogel napraviti nič boljšega?

ALI PRODERE VOLILNA PREOSNOVA?

Vladni krogi se vesele in upajo, da je volilna preosnova zagotovljena. Neki minister je izjavil nekemu časnikarskemu poročevalcu: Danes ni več volilna preosnova glavna skrb vlade. Poljaki vplivajo na Čeha, naj ne nasprotujejo nemški zahtevi po dvetretjinski obrambi sklenjenih volilnih okrožij. Da bi pa prodrli oni, ki se držejo še čuvati predpave nekaterih slojev in zahtevajo pluralitetni način pri volitvi, ni upanja. Da bi imeli nekateri dva ali celo tri glasove, takozvani »nemančiči« pa samo enega, to se večini našega parlamenta zdi gotovo jako malo času primerno. Zato smemo upati, da prodere splošna in enaka volilna pravica.

AVSTRIJA IN OGRSKA.

Kupčija naših in ogrskih ministrov za naše in ogrske koristi bo za nas slabo izpadla, kakor kažejo sedaj stvari. No, Ogrji si lepo mislijo napraviti svojo banko, glede užitninskega davka se tudi mislijo ločiti od naš in tako polagoma

postati popolnoma samostojni. Imenovani dve stvari bodeta predmet pogajanj med obema vladama in da bo avstrijska vlada tu odnehala, je po dosedanjih izkušnjah čisto gotovo. Če je tako, ali ni potem boljše, da se taka, naše državne polovice nevredna igra prejkoprel konča; boljša bi bila gotovo ločitev, nego pa taki zapored si sledeči neprestani majhni porazi. Naš minister Goluhovski odnehuje od koraka do koraka. Na Japonskem so nastavljeni sami ogrski konzuli in baje se je grof Oluhovski zavezal Košutovi vladi, da tudi v severni Ameriki nastavi same ogrske konzule. To se nam morda zde danes še malenkostne stvari, vendar jih ne smemo prezirati, ker nam so kot naznanjevalci, kakšno bo kmalu razmerje med Avstrijo in Ogrsko.

VELIKANSKO ZBOROVANJE ČEŠKIH KMETOV.

Velikansko zborovanje katoliške narodne stranke je bilo na Velehradu. Trideset tisoč navzočih zborovalcev je poslalo papežu brzojavko, naj sv. oče varuje katoliške Slovake na Ogrskem in jih brani pred Mažari. Tega zborovanja so se udeležili tudi številni Slovaki iz Ogrske. Zborovanje je bilo obiskano v prvi vrsti od kmetov, organiziranih v »Katoliški kmečki zvezi čehomoravski«.

REŠKA RESOLUCIJA POKOPANA.

Minolo je že precej dni, odkar so zborovali na Reki zastopniki Hrvatov iz Dalmacije, Slavonije in Banovine in napravili nesrečni sklep (resolucijo), da se udinjajo Mažarom. Mažari so v onih dnevih kravovo potrebovali Hrvatov, zato ni čuda, da jih je Košut s tako sladkimi besedami vabil. In na Hrvaškem so bili nekateri za to resolucijo in so se imenovali resolucionaše, previdni domoljubi pa so bili vedno proti. Toda glejte, zadnji čas so se razmere med Hrvati in Ogrji malo izpremenile in reška resolucija ne gre v cvetje, ampak poganja le trnje Hrvatov. To se je pokazalo po zadnjih izgredih na Reki. Mažarske združene stranke so poprej potrebovale Hrvate, da so prišle na krmilo, a vezale se niso za bodočnost. Zadnjič so pokazali Hrvatje, da svojih pravic do Reke še niso pozabili, a tega ni v reški resoluciji in o tem ne marajo Mažari nič slišati ter zanikujejo, da bi bili kaj obljubili. — Nemirli so se ponavljali na Reki in v Zadrju tudi 8. in 9. septembra.

PONEMČITI NAS HOČEJO!

Glavna armada za ponemčevanje v Avstriji, ki sliši na ime »Südmarka« je zborovala na Mali Šmaren v Dunajskem Novem mestu. Iz tega zborovanja bo gotovo zanimalo tudi »Domoljubove« bravce to, da so tudi naši ljubi ministri zborovanje pozdravili in da je imela Südmarka minolo leto nič manj kot 182 tisoč kron dohodkov. Ta ogromna svota se je porabila deloma za šolstvo, deloma za knjižnice, deloma za podpore obrtnikom in posestnikom. »Südmarka« ponemčuje osobito Slovence, kar kaže že njeno ime. Iz poročila se vidi, da razpolaga z velikimi svotami in je zato nevarna slovenskemu življu. Na boj proti njenim nakanam na celi črti. Ako se ob mejah organizira naše ljudstvo v izobraževalnih društvih in v gospodarskih združenjih, kakor pripravča naš program, ki ga je iznova s tako krepkim glasom potrdil naš katoliški šoh, potem so Slovenci zmogli, da odbijejo nemški naval. Ne z zabavljanjem in separatizmom, ampak z vzajemnim združnim delom se bo ohranil slovenski rod. Nemci z denarjem, mi pa z organizacijo — tako se bomo merili, in če bo naša organizacija močnejša, bo premagala tudi nemški kapital.

VELIKE POMORSKE VAJE V DALMACIJI.

Ze davno, davno so nam pripovedovali, da se bodo letos vršile velike pomorske vaje doli ob avstrijski obali, in da bo presviti cesar sam šel doli in si ogledal našo mornarico. In vse se je zgodilo, le cesar je nenadoma odpovedal prisotnost. Uradno poročilo se je glasilo, da je vzrok odpovedi malo prehlajenje; v ozadiju so pa tudi politični razlogi. Vladarja je nadomeščal prestolonaslednik Fran Ferdinand, ki se je vozil v torek mimo Ljubljane. Vsa progja je strogo zastražena. Divači so nadvojvoda veličastno sprejeli; sprejem je bil presrčen tudi v dalmatinskih vodah. Z otoka Mljet je visoki gost v četrtek do 9. ure zvečer sledil na odprtem morju kombinirani pomorski bitki. Dne 14. t. m. se je vrnil v Gruž, odkoder je odpotoval k vojaškim vajam v Trebinje. V italijanski zbornici so že v skrbeh radi avstrijskih vaj; laški časopisi trde, da so pomorske vaje, izzivanje Italijanov ter rohne, kakor bi se šlo za pravo vojsko. V Rimu je došlo tudi do hudih protiaustrijskih demonstracij.

TURČIJA PROTI BOLGARIJI.

Nekam čudno je postalo razmerje med Turčijo in med Bolgarijo. Bolgari so se namreč zadnji čas začeli pridno pripravljati na vojsko, kar Turkom ni nič kaj povšeči. Turška vlada je že poslala svojim zastopnikom v inozemstvu dolgo velevlastim namenjeno okrožnico, ki ima namen, da opozori velevlasti na mogočo vojsko z Bolgarijo. Turčija izjavlja, da ne more trpeti bolgarskih priprav za vojsko in je sklenila, da odgovori s sličnimi pripravami od svoje strani.

KATOLIŠKI CENTRUM — KRŠČANSKA LJUDSKA STRANKA.

Nemški katoličani imajo v državnem zboru za celo Nemčijo močno katoliško stranko, katero nazivljejo katoliški centrum. Ta stranka je dosegla že velikanske uspehe, katere je gotovo od časa do časa tudi »Domoljub« označil. Ker se bo ta stranka sedaj nekaj izpremenila, ne bo odveč, če tudi danes nekaj povemo o tej izpremembi.

Nemški katoliški centrum je izvršil svojo prvotno veliko nalogo: zabranil je, da zagriženi, strogo verski protestantizem in ž njim združeni liberalizem nista ukovala katoličanstva v verige pruske državne misli. Zatrje tudi razkolniške poizkuse med katoličani samimi. Sedaj pa poročajo iz Nemčije, da misli centrum, čisto v smislu Vindhorstovih težav, razširiti svoj delokrog in postati medverska stranka. Stvar se je že dolgo obravnavala, a se je šele na zadnjem katoliškem shodu v Es-senu pojavila v razpravah. Centrum ima po verskem boju še drugo nalogo: postaviti nasproti socialni demokraciji in liberalizmu, ki se zadnji čas jame približevati socializmu, veliko krščansko in napredno ljudsko stranko. Zato hoče centrum privabiti tudi verne protestante. Dejansko so izpočetka v centru sedeli nekateri verni protestantje, kar je pozneje vsled prizadevanja gustavadolfskih hujskačev nehale. Najbrže centrum tudi izpremeni prvotno ime in se bo imenoval krščanska ljudska stranka.

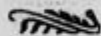
POLOŽAJ V SRBIJI.

Dunajski diplomatski krogi so obveščeni, da narašča v Srbiji moč upornikov, ki imajo v oblasti tudi kralja. Neki bivši minister in voditelj zarotniške stranke kar nič ne zakriva, da se je kralj časih s pismenimi dokazi tako izročil zarotnikom, da je njihov jetnik. Tudi sedanji ministrski predsednik Pasić je baje odvisen od zarotnikov. Pričujejoje reakcije, ki strmoglavijo zarotnike in kralja ž njimi.

Glede carinskega spora z našo državo izjavljajo srbski vladni krogi, da želi srbska vlada prej ko mogoče urediti trgovinske razmere z ostalimi državami, predvsem pa z Avstro-Ogrsko. Z ozirom na po skupščini sklenjeni zakon je naznanila srbska vlada Avstro-Ogrski, da je pripravljena se takoj pogajati, da v najkrajšem času sklenejo trgovinsko pogodbo. Sodiijo, da dosežejo sporazumljenje. Industrijska naročila po mnenju srbske vlade ne spadajo v trgovinsko pogodbo, a srbska vlada je pripravljena, da zagotovi avstrijski vladi naročil za 26 milijonov dinarjev razven topov, streliva in pa voz, kjer hoče imeti proste roke.

NA RUSKEM.

No in kaj naj poročamo danes iz Rusije. Morda zopet o uporih, o revoluciji in o različnih komedijah? Da zopet nimamo drugih poročil kot o groznem požaru v mestu Sjedcu, ki je trajal nad 50 ur. V mestu je primanjkovalo zdravnikov, živil in vode. To je zopet delo revolucionarjev, izvršeno proti judom. Revolucionarji so streljali dne 8. t. m. na neko policijsko pisarno in na neko policijsko patroljo. 50 hiš je zgorelo, število mrtvih cenijo judje na 142, ranjencev pa na 430 oseb. Zapri so približno 200 oseb.

Listek.

Vsi za enega, eden za vse.

(Lep zgled iz domače zgodovine.)

Komu ni znana sloveča božja pot Višarje, kamor roma vsako leto na tisoče in tisoče vernih Slovencev? Tam gori torej na Višarjih se je leta 1861 dogodilo nekaj posebnega in nenavadnega. Od ranega jutra, ko so še mrzle megle obkrožale sive čeri bližnjih gorskih velikov, je romalo iz trbiške okolice in sploh iz spodnje Koroške nebroj pobožnih romarjev k Materi Božji na jasne višave. Resnost in zamišljenost se jim je brala z obraza in njihova globoka in pobožna molitev je pričala, da jim je na srcu nekaj posebnega. V slikovitih narodnih nošah je bilo zbranih na vrhu že vse polno okoličanov, moških, ženskih in otrok.

»Ze prihajajo«, se je oglasil nekdo izmed ljudstva, in med množico je nastalo živahno gibanje. Spodaj v nižavi — bilo je morda še uro hoda — prikazala se je truma mož, na čelu jim stara, častitljiva bojna zastava. Za hip se je prikazala zopet druga truma s svojo zastavo. Zalesketalo se je v jutranjem solncu orožje, in zabliskalo so se čelade: nepretrgana vrsta vojakov različnih polkov se je počasi pomikala navkreber.

Vse vojaštvo je molilo na glas...

Prvi so prišli do vrha. Raztrgane in zamazane bojne zastave so plapolale visoko v zraku. Za njimi so počasi stopali od solca ozgani vojaki. Nekatere je dičila že lepa starost in s prsti so se jim svetile zaslužne svetilnice, drugim je sevala z obrazov še krepka mladost in mladeniško navdušenje, vendar pa so bili vsi žalostni in potrti. Niso se ozirali po lepi planinski okolici, ki obdaja sveto višarsko goro, ni jim bila mar pisana množica, ki jih je deloma radovedno, deloma ginjeno in sočutno ogledovala — ne, na srcu jim je bila le ena misel.

»Obvaruj nam ga in ohrani!
»Reši nam ga iz težke nadloge!
»Bodi mu v bolezni pomoč in opora!»

»Prosimo, usliši nas!« so odgovarjali drugi, in zaupne prošnje tisočev so se dvigale pod nebo.

Stopili so v cerkev; kar jih ni moglo iti vanjo, molili so zunaj. Sveta daritev se je pričela in na vseh obrazih je zavladala globoka resnost in v očeh zaupanje, da gotovo dosežejo, česar prosijo.

Vse to je gledal zunaj cerkve čedno oblečen tujec, ki je bil slučajno prišel gor — in neumljivo mu je bilo to romanje in zaupljiva pobožnost vojakov. Pred cerkvijo je stala postarna ženica in se dopadljivo ozirala okrog. Pristopil je tujec in jo prašal, kaj vse to pomenja.

»Ali ne veste? — Nadvojvoda Albreht je bolan, naš neustrašni vojskovodja. Pravijo, da so zdravniki že obupali nad njim, vojaki pa bi radi, da bi še živel in da bi še katerikrat naklestili sovražnika. Glejte, in priromali so sem, da bi od Mater Višarske mu izprosili zopet ljubelega zdravja.«

Tujec se je malo zaničljivo zasmehljaj:

»Menda je samo pri vas taka navada, da vojaki romajo in molijo za svojega generala. Pri nas ni tako.«

»Ali ste pri vas judje ali luterani?« ga je piknila skromna ženica. »Ej, veste za vse generale in za vse puhle gizdalinčke vojaškega stanu tudi mi ne bi molili, dasiravno jim naša prošnja pred Bogom ne bi škodovala.«

»Ali je nadvojvoda Albreht zelo priljubljen?«

»Veste, da je! Tako ga imajo radi, da bi ga kar snedli, če ne bi bilo v postavah zapisano, da se generalov ne sme jesti. Takega vojskovodje ne najdete na vsem svetu; tako dobrega, tako ljubeznivega, tako skrbnega za svoje vojake in zraven tako neomahljivega kristjana, ki rad o vsaki priliki pokaže svoje versko prepričanje. Pozna vam vsakega moža, vsakega konja, vsako puško. Dokler ima Avstrija takega vojskovodjo, naj pride nad njo ves svet, vse bo zmandral in posekal, kakor je to storil Radecki ali hrabri princ Evgen.«

Tako je pripovedovala zgovorna ženica.

Pa je bilo v resnici tako. Nadvojvoda Albreht je bil zbolel in obupavali so že nad njim. In dogovorilo se je vojaštvo in poromali so tisoči na sv. Višarje, prosit Božjo Mater, naj ne pozabi mogočne avstrijske vladarske hiše in izprosi ljubljenu vojskovodjo tako začeljnega zdravja.

Globoko ginjen je poslušal bolni vojskovodja, ko so mu naznanili to vest in čudil se je toliki naklonjenosti svojih vojakov. Smehljaje je izpregovoril s slabotnim glasom: »Če moji hrabri vojaki napadejo nebo s tako mogočnim orožjem, kakor je molitev — gotovo premagajo tudi nebo. Bog, Tvoja volja bodi! — Truden je zopet legel v mehke blazine.«

Vojaki so res premagali nebo, kajti nadvojvoda je kmalu ozdravel. To je bilo veselje in navdušenje, ko je prvokrat zopet stopil pred svoje vojake. Sicer je bil še bled in upadel, a prost je bil nevarne bolezni in napolnjen z novim, svežim življenjem.

Višarski duhovnik je za zaznamoval v romarsko knjigo dan vojaškega romanja, ker se mu je zdelo nekaj nenavadnega, in zraven pripisal tudi iskreno željo, naj bi Bog še dolgo, dolgo ohrani! nadvojvoda Albrehta avstrijski vladarski hiši in neustrašni armadi...

• • •

Prišli so vroči dnevi leta 1866. v Italiji, med katerimi je bil najbolj vroč 24. junij pred Kustoco, ko so se naši zgrabili z Italijani in pokazali njihovemu kralju Viktorju Emanuelu, kaj premore avstrijsko junaštvo. Pijemontezci so bili popolnoma poraženi, bitka silajno dobljena in o zmagovalcu nadvojvodu Albrehtu se je govorilo vsepovsod. Minili so pozneje

dnevi nemško-avstrijske vojne, med tem časom se je preustrojila armada, osvobodili so tudi Bosno in Hercegovino; nadvojvoda Albreht je bil povsod vrhovni poveljnik in vedno čil in zdrav.

Štiri leta po oni silni bolezni je omožil svojo edinko, nadvojvodinjo Marijo Terezijo z nadvojvodom Filipom Virtenberškim. Tekom prihodnjih let so se mu rodili vnuki, rastle in mrli — a on je ostal, zvest veri in krščanskim načelom.

Leta 1887. se je mudil častitljivi starček v koroškem Trbižu. Zadovoljen in vesel je bil v lepi planinski naravi, in budili so se mu v duši lepi spomini na pretekle čase.

V ljubeznivem miru in nepopisni krasoti je gledala višarska cerkev z visoke, sinje daljave na slikoviti Trbiž. Mnogo ljudstva je vrela navzgor in sam celovski knezoškof dr. Kahu se je dalje časa mudil gori in tam pridigoval in spovedoval, kakor navaden misijonar.

Nekega dne pa je rekel vojskovodja: »Jutri poromam tudi jaz na Višarje.«

Kar je rekel, je tudi storil. Iz Trbiža do »angela« se je nadvojvoda peljal, in spremljala sta ga njegov pobočnik (adjutant) in njegov zdravnik. Ko voz radi strmine ni mogel več dalje, zajahali so troje konj in jezdili po težavni poti proti vrhu.

Med tem se je gori raznesla vest: »Nadvojvoda Albreht prihaja — naš vojskovodja!« — In sto in sto oči se je oziralo v nižavo, odkoder je prihajal stari častitljivi romar. Pred cerkvijo so ga počakali knezoškof in duhovščina, ga veličastno sprejeli in ga spremili do sedeža, ki so mu ga bili v naglici pripravili. Sveto daritev je opravil knezoškof sam, in ljudstvo, ki je bilo napolnilo cerkev do zadnjega kotička, je tiho in mirno gledalo, kako je veliki vojskovodja ponižno molil — kakor najmanjši izmed ljudstva — in ž njim so molili vsi, ki so bili v cerkvi.

Sveta daritev je bila končana. Nadvojvoda je še nekoliko pomolil, potem pa šel iz cerkve, da bi se v družbi duhovščine in drugih navzočih še nekoliko pozabaval in razveselil. Domači višarski duhovnik ga je hotel ravno pozdraviti v imenu svoje »visoke duhovnije«, ko se visoki dostojanstvenik naenkrat obrne k njemu in ga vpraša: »Ali veste, kaj me je danes dovedlo semkaj na Višarje?«

Pazljivo so vsi pričakovali odgovora.

»Ravno 25 let je minulo« — razlagal je plemeniti starček in resnost se mu je brala na obrazu, — »ko sem bil nevarno obolet. Moji vojaki pa so priromali semkaj na Višarje in zame prosili. Glejte, ozdravel sem in ostal zdrav do danes. Danes pa sem sam prišel molit za svoje junaške vojake, za svojo vrlo armado. To je moje povračilo: Vsi za enega, eden za vse!«

Dalje ni govoril, in tudi drugi so molčali: priproste besede velikega vojskovodje so bile dovolj povedale. Cesar pa niso izrazile besede, našlo je duša, v veselju ljudstva, ki je navdušeno zavriskalo, in glasni vriski so odmevali po strmih pečinah višarskih gora in pravili dolincem, da se je na Višarjih danes zgodilo nekaj posebnega.

Se nekoliko se je pomudil nadvojvoda na vrhu in šel zopet nizdolu, spremljan od glasnih vriskov hvaležnega ljudstva.

Višarski duhovnik pa je lepi dogodek v večer spomin zapisal v romarsko knjigo. Dan 25. junija 1887 boče v vzpodbudo poznim časom in rodovom.

Junaštvo in pobožnost sta sestri, in molitev ni škodila še nobenemu knezu; nadvojvoda Albrehtov je pa dandanes zelo malo....

Razgled po domovini.

Odlikovanje. Presvetli gospod knez in škof ljubljanski je o priliki birmovanja in vizitacije v Veliki Dolini imenoval ondotnega gospoda župnika Franciška Brulca zaradi velikih zaslug za cerkev in šolo za duhovnega svetnika. Zaslužnemu odlikovancu najiskrenejšo čestitamo!

Vmeščeni so bili pretekli teden gg.: Ant. Golf na župnijo Struge; Anton Pfajfar na župnijo Dražgoše; Janez Pfajfar na župnijo Javorje in Francišek Sever na župnijo St. Lenart pri Škofji Loki.

Motenje božje službe se lahko po pravici imenuje marsikak prizor, ki se zgodi na Brezjah. Pretekle dni je ondi bilo jako mnogo romarjev. Ko pa ljudstvo v cerkvi moli in opravlja svojo pobožnost, razgrajajo drugi po gostilnah in pred cerkvijo. Gostilničarji naj bi uvaževali, da imajo romarji pravico, da jih ne motijo ponočnjaki, katerim nič ni sveto. Sploh pa je za red postavljeno županstvo.

Izobraževalno društvo v Rovih pri Kamniku si je nabavilo novo zastavo, ki se je v nedeljo, 9. t. m. zelo slovesno blagoslovila. Prišlo je več sorodnih društev v prijazne Rove, njim na čelu »Krščansko socialna zveza« iz Ljubljane z zastavo. Slavnostni govor je govoril g. stolni vikar Smolnikar, slovesno sv. mašo jebral veleč. g. stolni kanonik Šiška. Popoldne je bila na vrtu g. Pirca dobro obiskana ljudska veselica s petjem in igro »Sanje«, katero so domače moči izborna igrala. Vsa čast vrlim Rovanom in za njih blagor vnetemu g. župniku Janku Šišku.

Pogreša se že od petka 7. t. m. imetnik mlekarne v Ljubljani Karol Seliškar. V petek je bil v Trstu, odkoder se ni več vrnil. Tudi njegova žena ne ve, kam da bi šel. Prodajalnice mleka je sedaj zprta. Seliškar je bil v zadnjem času v slabih finančnih razmerah. To je tisti Seliškar, ki je po »Narodu« strastno napadal »Zadružno zvezo«. Bil je hud liberalec. Pravijo, da je osleparil mestno mlekarno ljubljansko za par tisočakov, baje je oškodoval tudi mlekarne na Dobrovi in Brezovici.

Zamuda na državni železnici Ljubljana-Trbiž. Odkar je otvorena bohinjska železnica, so redne zamude na državni gorenjski progi. In sicer so te zamude redne vsak dan in celo po več ur. Ker ne moremo smatrati, da bi te zamude izvirale iz malomarnosti uradnikov, moramo smatrati, da je vzrok pri ravnanju, ki ni kos svoji nalogi, bodisi da ima premalo osebja ali premalo prometnih sredstev. Zamuda časa pomeni zamudo denarja in vozni red je nekaka pogodba železnice z občinstvom. Če se železnica ne drži redno voznega reda, mora torej oškodovati občinstvo za zamudo časa. Tudi železnično osebje pri tem mnogo trpi, ker mora biti toliko dalj v službi. Sploh se opazuje neka brezobzirnost železniškega ravnanja nasproti kranjskemu prebivalstvu. Dokaz za to je tudi šišenski kolodvor ali nedostojna koliba na Otočah ali v Radovljici. Tu se morajo vsi interesirani faktorji odločno zgeniti. Trgovska in obrtna zbornica, poslanci, županstva, vse se naj oglasi in naj zahteva, da se železniška uprava vendar le zgane. Pri nas so najslabši vagoni, celo taki, ki so nevarni za sprevodnike in bi se morali takoj škartirati, pa kar je drugod preslabo, to vse k nam dajo. Kako dolgo se bomo še zastonj pritoževali!

Uradna cenitev škode po točli. Zadnje dni preteklega tedna pričela je komisija centi škodo, ki jo je napravila toča po občinah v ljubljanski okolici. Ker je prizadetih v tem po-

litičnem okraju večina občin, se cenitev tudi še ta teden nadaljuje. Županstva naj pazijo, da ta uradna cenitev ne bo — površna!

Na Dobrovi je bilo zadnja dva praznika nad 2000 romarjev od blizu in daleč.

Kmetiška županska zveza je kupila v gospoda Drag. Hribarja tiskarni izhajajoči strokovni list »Občinska uprava«, ki je sedaj last in glasilo navedene županske zveze. Pogodba se je sklenila pred tednom. Vsem županstvom ta list toplo priporočamo, ker je res njihovo pravo strokovno glasilo, priporočamo ga pa tudi vsem drugim, ki imajo opraviti z javnimi posli, zlasti župnim uradom, ki pridejo mnogokrat v službeni stik z občino.

Slovenski dijaki, ki so z dobrim uspehom dovršili četrti ali pa kateri višji gimnazijski razred, se sprejemajo v hrvaško frančiškansko provincijo sv. Cirila in Metoda. Mladičji, ki se žele posvetiti redovniškemu stanu v isti provinciji in imajo poklic za to, naj čim prej pošljejo krstni list, izpričevalo zadnjega semestra, dovoljenje od starišev, zdravniško izpričevalo in izpričevalo npravnosti, potrjeno od g. župnika, na frančiškanski provincijati v Zagrebu, Kaptol 9.

Ogenj. Na Primskovem pri Kranju je 9. t. m. pop. ob pol 4. uri začelo goriti gospodarsko poslopje posestnika Stareta. Vsa vas je bila naenkrat pokoncu, ko je začelo biti plat zvona. Bila je v resnici velika nevarnost za vas, broječo še čez 70 števil, ker je ravno vlekel močan veter. Velika sreča v nesreči je bila, da stoji hiša, ki je gorela, prav na koncu vasi in da veter ni pihal v smeri proti vasi. Nevarnost je bila tudi zato velika, ker v celi veliki vasi ni druge vode, kakor v nekaterih vodnjakih, in še ti so se radi suše skoro posušili; reka Kokra pa teče precej daleč od vasi. Pri tej priliki se je pokazalo, kako krvavo potrebujemo vodovoda, katerega so nam že obljubili pred več leti; a dosedaj je še samo na papirju. Pohvaliti moramo požarno brambo iz Predoselj, ki je hitro prihitela na lice mesta z gospodom županom Zabretom. Imenovanemu posestniku je vse pogorelo; zavarovan je bil le za nekaj malega. Najbrže je zažgala hudobna roka.

Konjereja v Šent Jerneju. Piše se nam: Sporočili smo že, kako so bili pri letošnjem premovanju konj v Šent Jerneju konjereji odlikovani. Ne samo, da so prejeli nekateri lepe premije, ampak tudi s tem, da se je več konj pokupilo za c. kr. vojno. In da dotična komisija ni odbrala slabih živali, je zadosten dokaz sledeči dopis na tukašnji obč. urad: »C. kr. remontna komisija v Veliki Kaniži št. 5 sporoča sl. občinskemu predstojništvu v Šent Jerneju, da bo ta komisija prišla zopet dne 27. t. m. v Šent Jernej ob 9. uri zjutraj, da pokupi še valaha, katerih zadnjič ni kupila. Naj dá sl. občinski urad to pred cerkvijo oklicati.« Z ozirom na ta poziv torej vabimo vse naše marljive konjereje, naj kolikor možno veliko živali razstavijo dne 27. septembra v Šent Jerneju.

Za župana občine Iška Loka je bil izvoljen Anton Jerc, za občinske svetovalce pa posestniki Ivan Ciber, Ivan Repar in Jakob Furlan.

Afera Rabuza, ki je v »Narodu« in po nemško-nacionalnih listih napravila toliko prahu, je končala tako, kakor smo obetali: državno pravdnništvo je prestopilo proti vič. g. kaplanu Rabuzi brez glavne razprave ustavilo. — Obrekovalci seveda ne bodo preklicali svojih trditvev, ker bi se sicer svoji naravi izneverili. Enako so obrekovali liberalci po

»Narodu« borovniškega župnika č. gosp. Š. frerja, a vkljub vsem preiskavam ne moremo nič kaznjivega proti njemu najti. So pa liberalci povsod enako grdi obrekovalci. Te ljudem nobene vere!

Kaj hočejo liberalci. Naši liberalci združeni s socialnimi demokrati hočejo ločitev cerkve od države, torej isto, kar so izvedli francoski prostozidarji. To svojo namero bi naši liberalci združeni z drugimi avstrijskimi liberalnimi strankami tudi gotovo izvršili, kakor hitro bi dobili premoč v državnem zboru na Dunaju. Zato bo pa treba za časa državnozbornih volitev vsem volivcem od zadnjega možna volišče, da ne zmaga noben liberalci v naš deželi. Strašne bi bile posledice, ako dosežejo liberalci to, kar nameravajo. Zalostnih zgledeov zato imamo na Francoskem več kot dovolj. Evo nekaj slučajev. V bližini kopalnice Uriage blizu Grenobla stoji na zelenem griču cerkva z visokim stolpom in slikanimi okni. Nad vratmi visi velika bela tabla, na kateri je napisano: Ta cerkev se daje v najem! Ta cerkva je torej odveč francoskim prostozidarjem in zato jo oddajajo v najem, to je posledica ločitve cerkve od države. In ta cerkev ni prva, ki jo na ta način oddajajo. V mestu Grenoble je druga lepa, prostorna cerkev, ki se že oddaja za javna zborovanja, predavanja za plese itd. V Valensu so iz ene tamošnjih cerkvâ naredili žitnico (kaščo). Takih slučajev najdemo danes prav mnogo na Francoskem. Da je tako daleč prišlo, je krivo ljudstvo, ki se ni brigalo za volitve, temuč je prepuščilo z odsotnostjo, da so prišli v postavodjalne zbornice brezverski poslanci, ki so skovali te cerkvi tako sovražne postavbe. Da se tudi nas kaj podobnega ne zgodi, zato moramo biti tudi slovensko katoliško ljudstvo na straži.

Kmetje in kmetiške zveze! Vsi stanovi se organizujejo dandanes. Učiteljstvo, uradništvo, delavstvo se zbira v društvih. Ne bilo bi prav, ako bi kmetiški stan kot najvažnejši državno krožem. Že se je ustanovila v ribniškem okraju kmetiška zveza, ki ima lepo število članov. A treba je takih zvez tudi po drugih okrajih. Lep zglede naj bodo v tem oziru našim kmetom moravski kmetje. Ti so združeni v katoliški kmetiški zvezi, ki šteje na tisoče članov. Vsako leto se zbere ti možje na slovečih božji poti na Velehradu. Tu opravijo najprvo svojo pobožnost in potem se posvetujejo o potrebah kmetškega stanu. Letos so zopet zborovali 7. in 8. septembra. Še nikdar ni došlo toliko vrlim katoliških kmetov, nego ta dva dni. Bilo jih je na Velehradu nad 35.000. Voditelja teh kmetov sta državni poslanec dr. Hruban in kmet Šamalik, ki se je udeležil našega III. slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani, kjer je jako navdušeno govoril. Ni čuda, ako moravski katoliški kmetje, ki so tako dobro organizirani, zmagujejo pri vseh volitvah, tako da bo moravska dežela imela v deželnem zboru kmalu katoliške poslance v večini, i ljub vsem liberalnim spletkam. Kmetje, posnemajte v tem vrle brate Moravane. Pristopajte v kmetiške zveze, ki naj se brž ko mogoče osnujejo. Ako pa tehi še ni pa v katoliška politična društva. Združeni bomo dosegli vse.

Prvi udje ljubljanskega konventa n. vlt. reda p. Kazimir Kosobud, p. Valerijan Učak, p. Gregorij Cerar in Fr. Gvidon Krišch so napravili nedavno slovesne redovne obljube v cesarskem dvornem gradu v Inomostu. Vsprejemnemu kapiteljnu je predsedoval sam redovni mojster Nj. Ces. Visokost prečastiti gospod nadvojvoda Evgenij. Slovesno preoblečenje se je vršilo nato po sijajnem srednjeve-

škem običaju v tamošnji frančiškanski dvorni cerkvi.

Lastništvo »Občinske uprave« nam javlja, da bo razposlalo zadnjo številko (t. j. 19.) na ogled vsem župnim uradom in raznim rodoljubom na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in Primorskem. Vsi, kojim je količkaj za napredek in organizacijo našega občinsko-uradnega poslovanja, za povzdigo narodne in stanovske zavesti, naj se na »Občinsko upravo« naroče. List bo nudil s svojim strokovnim jurističnim in gospodarskim gradivom veliko zanimivega in uporabnega ne samo za občinske, nego tudi za župne urade. Opozorjamo zlasti na rubriki »Vprašanja in odgovori«, kjer dobe naročniki od strokovnjakov na vsako vprašanje potreben pravni pouk, in pa na razsojbe najvišjih sodišč (upravnega in državnega sodišča ter najvišjega sodnega dvora), ki se tičejo našega javnega življenja. — Ker se ta številka razposilja samo na ogled, se prosi, da se je ne vrača. Kedor nima za stvar zanimanja, se prosi, da list izroči kakemu prijatelju ali znanцу, ki je za podjetje zavzet.

40-letnica Blaž-Potočnikove čitalnice v St. Vidu se je kljub slabemu vremenu, dobro izvršila. Zastopanih je bilo precej društev. V cerkvi je govoril slavnostni govor g. dr. E. Lampe, slovesno sv. mašo je daroval gosp. svetnik Malovrh. Pri slavnostnem zborovanju je govoril g. državni poslanec in vodja Povše. Veselica se je morala vršiti vsled silnega dežja v Cebavovi dvorani in gostilni g. Rusa.

Gorenjske novice.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Zabnice. Tukajšnja nova dvorazrednica, ki je precej oddaljena od župne cerkve, je v kosmatem zidu dograjena. Krita je z eternitom. Drugo leto se prične pouk v njej. — Župnišče je razen oken za največjo silo popravljeno. — Snuje se prostovoljna požarna bramba. Potrebno, ker dozdam nismo imeli niti vaške brizgalne. — Letina obeta dobro, če nam še poslej, kot doslej, toča prizanese in druge vremenske nezgode. Sadja pa bo bolj malo, vendar vsaj nekaj, dočim ga lani ni bilo nič.

g Dne 4. okt. 1906 bo v Selcih nad Škofjo Loko živinjski semenj, h kojemu se kupci v obilnem številu vabijo, ker bode dobili dosti lepe živine.

g Bralno društvo v Naklem je priredilo v nedeljo, 9. t. m. veselico s prologom, petjem in igro: »Zamujeni vlak« ter tombolo, v korist društva. Sodelovala je domača godba na pihala.

g Na kvaterno nedeljo bo zopet romarski shod pri sv. Joštu nad Kranjem. Sv. maša bo tudi ob 9. uri. Romarji, k sv. Joštu ta dan!

Dolenjske novice.

Iz dolenjske-šentvidske planjave.

d Na »vakance« je šel menda naš navadni novičar, ker se že toliko časa ni oglasil. No, bo nemara pa sedaj bolj hitel, ko se je oddahnil in gotovo med časom veliko novic nabral!

d Najnovejše je sedaj to, da smo dobili po dolgem času vendar še enega kaplana,

namreč g. Jerneja Kovič-a. Bil je pa tudi zadnji čas, sicer bi se nam bila oba dosedanja gospoda popolnoma posušila. Kaj bi potem rekli naši liberalci, ki jih suhost g. Korelna že sedaj tako jezi, da kar pesmice skladajo o njem po svojem ljubem »Narodu«.

d Smo jih že slišali »ta novega« g. Jerneja. Lepo znajo povedati in zastopno, pa tudi silno prijazni so. Ni čudno, če Starotržani »jamrajo« za njimi! Slišimo, da so dve leti nosili vojaško suktnjo, zato se jim pa sedaj duhovniška še tem lepše poda. No, mi Šentvidci jih bomo že radi imeli, kakor imamo vse dobre gospode, oni pa bodo gotovo tudi zadovoljni z nami. Torej: dobrodošli in lepo pozdravljeni!

d Novega g. organista smo tudi že dobili. Gori z Bleda sem jo je primahal. Slišali smo, da je bilo zadnji čas tamkaj najlepše petje na deželi. Zato upamo, da se bo tudi pri nas odslej še bolj povzdignilo, četudi že dosedaj nismo bili najzadnji v tej reči.

d Poštarico imamo tudi novo. Dosedanja gđc. Ivanka Kristan je bila prestavljena za en mesec v Mirnopeč, sedaj pa služi v Starem trgu pri Poljanah. Žal nam je zanjo, bila je prav vpljudna in postrežljiva. Sedaj pa imamo zelo mlado poštarico.

d Tudi novega mlekarja v kratkem dobimo. Dosedanjemu je namreč odbor mlekarne službo odpovedal.

d Kaplan mu je snedel kruh, samo zato, ker je socialdemokrat«, tako je zatrobil tisti žalostni Vesel z Grundlofa v svoje še bolj žalostne »cajtenge«, in vsi liberalci seveda trobijo za njim: »Kaplan mu je snedel kruh!« Ti ubogi kaplan ti, kako je lačen! Ze o tolikih je »Narod« poročal da jim je kaplan snedel kruh o Vurniku, Hafnerju, Jerebu, pa je vendar še vedno tako suh! So res čudni ti naši liberalci! V isti sapi očitajo kaplanu, kako rad kruh sneda in pa kako je suh. Mar bi mu privoščili, da bi snedel prav veliko kruha, pa se bi jim ne bilo več treba norčevati iz njegove suhote! Saj njegovo snedanje tako nikomur nič ne škoduje, ker vidimo, kako so vsi tisti, ki jim on kruh sneda lepo rejeni in se dobro počutijo.

d Se mezinca ni ganil, niti ust odprl gospod Karol zaradi odpovedi dosedanemu mlekarju. Odbor je sam vedel, kaj mu je storiti, saj sedijo modri možje v njem. A klaverni gospod z Grundlofa so rekli, da je kaplan kriv, in sedaj je kriv, ne pomaga nič. Saj so vendar gospod Vesel »profesor« naših liberalcev, oni bodo že vedeli, kako je.

d Še nekega bi bili kmalu dobili novega, namreč drugega učitelja namestu mladega Šifrarja. Temu so bili namreč odkazali službo tam nekje v gregorskih hribih pri Ribnici. Pa bi rad prišel k nam nazaj. No, le naj bo pri nas, a obnaša naj se malo drugače, kakor se je do sedaj!

Iz litijskega okraja.

d Št. Lambert. Dne 17. t. m. je bil zopet v Št. Lambertu semenj. Na ta dan je obenem praznik za župnijo. — Dne 8. in 9. sept. je gorrel gozd posestnika Jakoba Vozel-a v Borju. Škode ima okrog 1400 kron. Najbrže so zažgali otroci na paši. Drugi zopet trdijo, da je zažgal neki tujec, ki je potem zbežal. Gorelo je deset ur.

d Črnovojniki v litijem glavarstvu se morajo zglasti 1. in 8. oktobra. Zglasti se morajo vsi črnovojniki od leta 1864 nadalje.

d Šmartno. Dne 26. avgusta okoli 1. ure zjutraj je neznan vlomilec vlomil v tukajšnje župnišče. Pristavil je lestvico k oknu, izrezal šipo, da je mogel odpreti okno in je tako prišel v veliko dvorano, kjer je iz mize ukradel denarja okrog 10 K. Potem je iskal denarja še

po dveh drugih sobah, a ga ni našel. Premetal je nekaj stvari, a odnesel ni ničesar. Storitca še niso dobili. — Od 5. do 7. septembra pa je v farni cerkvi nekdo odnesel pečnico pri sv. Antonu pri glavnih vratih. Ta dvojna tatvina sama opozarja ljudi, da so previdni in naj zapirajo varno pred tatovi.

d Trtna uš. Zasedel je v vinogradu Sv. Večera v Šmartnem pri Litiji trtno uš potovalni učitelj g. Gombač.

d Prežganje. Dne 8. septembra po popludanski službi božji je imel g. okrajni živinozdravnik Rajar iz Litije podučno predavanje o živinskih boleznih in pripomočkih, da se odstranijo, nadalje o živinski kupčiji z nasveti kmetovalce obvarovati raznih dragih pravnih in medsebojnega sovraštva. Poslušalcev je bila polna šola, ki so z vidnim in velikim zanimanjem poslušali predavanje in so zato g. živinozdravniku hvaležni.

d Štanga. Občinska pot od okrajne ceste do štangarske cerkve je jako slaba, tako da se je g. patru, ki je šel angelsko nedeljo v Štango maševati, voz prevrnil. Občani jo nočejo popraviti, marveč se radi nje raje tožarijo med seboj, delajo pritožbe na deželni odbor in drug drugemu nagajajo. Če bi bili oni čas in stroške porabili raje za popravo pota, bi bil ta v najlepšem stanu; tako pa s tem trpi cela božja pot. —

d Zanimivo sejo bo imel okrajni šolski svet v Litiji 27. t. m. in sicer se bo med drugim obravnavalo o zgradbi novega šolskega poslopja v Stangi, o povečanju šolskega poslopja na Polici, o šolskih izdatkih preteklega leta in o proračunu za prihodnje leto, o prošnji nekega nadučitelja za vpokojitev, o starostnih dokladah in podporah.

d Na litijem pokopališču. Eno najkrasnejših pokopališč v deželi je brez dvoma litijsko, bodisi radi lege, bodisi radi krasnih spomenikov, ki so po večini delo domačega umetnika g. Veturaza, ki je sedaj v Šiški pri Ljubljani. Njegova dela so do zadnje stvarice čisto in natančno in skrbno po naravi izdelana, a zbog svoje skromnosti ni poznat kakor zaslužil. Opozorjamo gg. fotografe, naj najkrasnejše Veturazove spomenike fotografirajo in priobčijo v listih, da svet umetnika spozna. Pred kratkim je postavil g. Veturaz nov spomenik na grob umrlega č. g. hotiškega župnika M. Abseca. Kakor čujemo, je stal 206 kron. Duša tej misli je bil č. g. litijski Jernej Zupančič. Podpis pravi: Postavili duhovni sobratje. To omenjamo radi tega, ker je pred letom »Narod« takole nekako lagal: »Na pogreb g. Goloba v Šmartnem je prišla truma duhovnikov, ker so čutili, da je denar, ker far nič zastoj ne naredi. Za g. Absecem, ki je umrl brez denarja, je šlo za trugo šest duhovnikov...« Tako lažnjivi kljukec. Res je pa to-le: G. Abseca je spremilo 12 duhovnikov, a pomislimo, da je bil pogreb v soboto proti večeru, ko imajo duhovniki povsod doma mnogo opravkov. G. Goloba pogreb je bil pa na ponedeljek. Kako pa da farji nič zastoj ne store, pa kaže ta spomenik. Toliko v pojasnilo »Narodovega« resnicoljubja!

d Zagorje. Čobalov oče ne vedo, kaj bi počeli. 2. septembra jim ne da miru. Seveda si Čobal ob tacih prilikah zna pomagati, da udari na farje in na »Slovenca«, je spet dobro. Tako bo storil tudi sedaj. Ubogi trpini so mu služili 10 let, pa mu bodo morda še deset. Kaj že pravi Pavliha z Jutrovega? Pavliha pripoveduje, da je bil v suženjski vasi, ko jih je hotel rešiti, so ga pa hoteli nabiti: »Naj ti snamem te okove, naj te osvobodim! Ne le tebe, vse rad rešil jaz bi sužnjih vas vezil!...« Ko pa hotel sem še druge oprstiti sužnjih spon: To so bili hudi name! Rekli so, da sem brezvevec...« Tako je pri nas. — 50 kron je izgubil neki hlapec. Našla jih je poštna Karath, jih

vestno vrnila in vrhu tega še nekaj zakonite najdne odpuštila revnemu lastniku. Čast ji zato!

Dobrepoljske novice.

d **Kmetska zveza** kočevskega okraja je imela v nedeljo, dne 16. t. m. zborovanje na Rašici. Učitelj Jaklič je predaval o namenih »Kmetske zveze«. Pristopilo je 24 članov.

d **V Dobrepoljah** je umrl posestnik Jos. Tavžel iz Zdenske vasi. Pred kratkim je postavil mlin, katerega goni bencinov motor. Nedavno smo pa zakopali vrlo gospodinjno Jero Erčul iz Zagorice.

d **Gasilno društvo v Dobrepoljah** si postavlja svoj dom. Zgradba bo v kratkem do-delana. Posojilnica je dala društvu za letos 300 K podpore.

d **Učiteljica gđ. Zebre** je vsled nevarne bolezni dobila dopust. Namestuje jo gđ. Dostal.

Iz Št. Rupertske doline.

d **Pogreb g. Jožefe Zupančič** je bil lep in ganljiv. Videti je bilo, da je bila rajna gospa priljubljena in dobra tudi do revežev. Pogreba se je udeležilo poleg mnogo znancev in prijateljev iz Mokronoga, Trebnjega, Ljubljane, tudi tukajšnje ognjegasno društvo. Da bi našla blaga pokojnica svoje plačilo in svoj mir v Bogu!

d **V Sv. Križ pri Litiji** je nastavljen za kaplana č. g. Anton Papež, doma iz Ambrusa. Č. g. Evgen Legat je prestavljen v Škofjo Loko. Ljudje so ga imeli jako radi.

d **Slaba letina** bo de leto vsled toče in vsled suše. Vina bo de jako malo, tudi ajde ne bo de po hribih veliko.

d **Mudil se je doma v Št. Rupertu** te dni g. Ivan Steklasa, profesor v Zagrebu in znani slovenski pisatelj.

Belokranjske novice.

d **K »zlati maši«** mil. g. prošta Franja Dovgana v Metliki zbrali so se 20. t. m. skoro vsi njegovi nekdanji metliški kaplani, katerih je poleg sedanjih — 28 in duhovniki, rojeni v metliški fari. Častiljiva starost 76 let s pre-mnogimi izkušnjami, veselih in žalostnih, predobro srce in plemenita ljubezen njegova do vsakega napredka v župniji in deželi pač za-služila, da se ga spominjamo sivolasega vrlega moža vsi! Pač vesele ure in poučne, polne zlatih nauk in izkušenj, so tekle skoro vsake-mu, kdor je občeval z proštom! Za danes samo to: Bog Vas ohrani g. prošt v zdravju, posebno te dni, ko se raduje vse z Vami!

d **Uspela igra.** Iz Črnomlja se nam poroča: Črnomljsko dijaštvo je priredilo v soboto, 8. t. m. zabavni večer s petjem in Medvedovo tridejanko: »Na ogledih.« Igra je dobro uspela. Dasi je bila dvorana majhna in vstopnina nizka, vendar je štela blagajna 130 K z vstopnino in s preplačili. Čisti dobiček 100 K se je izročil loškemu županu Malneriču, ki je razdelil denar med bedne pogorelce na Desincu. Na tem mestu gre topla zahvala g. pevovodji Schillerju in g. brivcu Satovšku, ki za svoje delo nista vzela nobenega plačila. Sploh pa se je videlo ta večer, da Črnomlji še niso zakopali svoje slovanske blagostnosti, temveč da še vedno vneto delujejo z geslom: brat — bratu! Igralcem pa pristojna umestna hvala, ker so svoje vloge dobro izvedli.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d **Nesrečen dan** je bil zadnji semanj dan v Laščah v ponedeljek po Malem Smarnu. Neki mož iz Skocijana ga je dobil na sejmu preveč pod kapo, doma se je ubil. Drugi iz Dobrepolja je prišel iz sejma, začelo ga viti po dro-

bovju in še isti dan je bilo po njem. Isti dan je tudi nekega moža v robarski fari vsled pi-jače pobrala prezgodnja smrt. Krčmarji, zdi se nam, da vi s preobilno ali pokvarjeno pi-jačo ubijate ljudi.

d **Druge vrste bolezni**, namreč griža po-bira ljudi, posebno mladino v sodaški dolini. Zgodilo se je že, da jih ležalo šest po en dan na mrtvaškem odru.

d **Okoli sebe so že gledali Gregorci.** Šola je pred durmi, pa nobenega učitelja. Prav zadnje uro so še le zvedeli, da dobe za učitelja mladega mladino-ljuba, mladinskega pi-satelja in pesnika gosp. Fr. Ločniškarja.

— **Birmovanje v leskovški dekaniji.** Pre-svetli škof je v desetih župnijah leskovške dekanije delil zakrament sv. birme pričeni v Boštanju, sklep je bil v Skocijanu. V vseh župnijah je ljudstvo z veliko navdušenostjo sprejemalo svojega škofa. V vsaki župniji, zlasti pri sv. Duhu in v Cerkljah je bilo mnogo slavolokov s primernimi napisi, kjer se je ljudstvo mnogoštevilno zbiralo, da pozdravi svojega nadpastirja. On stopi z voza med svoje ljudstvo, vse se drenja okoli njega, da mu poljubi roko, da prejme njegov blagoslov. Pri vходу v župnijo povsod prisrčen sre-jiem. Poklonili so se skoro povsod občinski zastopi, učiteljstvo s svojimi šolskimi otroci. Raz mnogo hiš so vihrale zastave in zvečer razsvetljava. Posebno slovesno je bilo v Cerkljah, kjer je škof posvetil lepo novo župno cerkev in veliki oltar. V Kostanjevici je me-stna godba priredila podoknico, mesto je bilo razsvetljeno in v zastavah. Čast Kostanjevici! V Skocijanu se je občinski zastop z županom na šestih vozech pripeljal škofu nasproti, zve-čer podoknica, pri kateri je svetilo gasilno društvo. In pri odhodu ista prisrčna ovacija povsod. Prepričani smo, da je škof odnesel prijeten vtis in videl je, kako ga ljudstvo spo-štuje in ljubi vkljub vsem napadom od strani liberalnih barab. Škof je 4. septembra prenočil v Leskovcu. Krški in videmski pevci so hoteli škofu v čast zapeti par pesmi. Tu so štirje našemljeni pobi, našuntani, nekoliko zaropota-li. Pevci so nehali, pobje zbežali kakor oni, ki vedo, da ne delajo prav in se boje, da bi jih spoznali. In to surovost naznanja »Narod« svetu. Povsod so se ljudje zgražali nad tem barabskim postopanjem, splošno obsojevali to divje početje. Sramoto, katero so mislili dru-gim narediti, vživajo sami. Svet naj pa ne sodi, da je leskovška župnija skrivaja, ne, le par liberalnih bahačev je povzročilo to ne-umnost.

Se nekaj. Dne 5. septembra je bil škof v krški bolnici. Ko je za ta poset zvedela gospa Hočevarjeva, je bila zelo vesela in se čutila s tem posetom tako počaščeno, da je bolnikom pripravila »dober dan«. Vsak bolnik je dobil pečenko in vina. Tako časti svojega škofa blaga dobrotnica dežele, zlasti krškega mesta in okolice. Liberalci vzemite to v vednost!

d **Izobraževalno društvo v Velikih Laščah** je priredilo preteklo nedeljo veselico. Pod prostornim Puceljevim kozočem so fantje postavili oder, katerega so dekleta primerno okrasila. Najprej je dobro izvežbani pevski zbor dekliške Marijine družbe zapel Ferjančičev venček narodnih pesmi. Nato pa se je pričela predstava ginjaive igre »Dve materi«. Vse igralko so dobro razumele svoje vloge in so jih izvajale v splošno zadovoljnost. Ker je zelo slabo vreme marsikaterega zadržalo doma, ki se je mislil udeležiti predstave, se bo ta pri-hodnjo nedeljo, dne 23. sept. ponavljala.

d **Iz Šmarja pri Ljubljani** se nam piše: Pretečeno nedeljo je naše izobraževalno dru-štvo priredilo s pomočjo naših vrlih dijakov šaloigro: »Zamujeni vlak«. — Peter iz Leščev-je bil mož na svojem mestu, četudi je padel med pilance, ki so ga toliko premotili, da je

zamudil vlak in bil prisiljen naročiti si poseb-nega. Z dolgo brado, z zakrivljeno popotno gorjačo in usnjato torbo — seveda tudi v star-rih hlačah do kolen — je vzbudil pri poslušal-cih mnogo smeha in zanimanja. — Peter, le naprej v kratek čas ljudstva in v povzdigo iz-obraževalnega društva! — Pred igro nam je zapel dobro izurjeni mešani zbor tri pesmi: Hišica očetova, Po jezeru in Sem pevec. Pred-stava je bila dobro obiskana. Videli smo tud znance iz sosednih župnij. — V soboto popre-pa smo imeli celodnevno češčenje sv. Rešnjega Telesa. Veselilo nas je, da so tudi možje in fantje dobro pritegnili.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n **Veliko slavlje.** Dne 8. in 9. septembra je obhajalo gasilno društvo v Vipavi petin-dvajsetletnico svojega slavnega obstanka. Ves vipavski trg je bil v zastavah. Naj po-pišem najpopred slavnostni sprejem gostov, t. j. članov tujih in povabljenih gasilnih dru-štev. Prišlo jih je celih šest mož. Eden iz Ljubljane in pet šentvidskih gasilcev. Toda glej ga spaka! Mesto, da bi bila hrabra šent-vidška četa počakala pred vipavskim trgov, da jo slovesno sprejme vipavski tovariši, so jo prikoralali ti kar brez sprejema v trg pred gasilni dom, kjer so se vipavski bratje z Me-sesnelom na čelu pripravljali, da gredo poz-draviti in slovesno sprejeti mile jim goste. Kaj torej storiti? Najlepša točka programa ne sme odpasti. In res ni odpadla, ker se je našla bistra glava, ki je ukrenila tako-le: Pojdite vi zdaj prav lepo nazaj in čakajte pred trgov, mi pa pridemo kmalu za yami, da vas sprej-memo z vso slovesnostjo, kakor se spodobi. In res, onih pet šentvidcev se je vrnilo in bili so na to slovesno sprejeti od svojih vipavskih bratov. Govorili so se ganljivi nagovori. Na-rodna dekleta v narodni noži — bilo jih je šti-rinajst — pa so pripenjale gostom šopke — vsaka je dala vsakemu dva pušeljca in še so ostali štirje za vsak slučaj. Nato pa je bil slav-nostni vhod v Vipavo. V programu je bila tudi sv. maša. Maševal in pridigoval je v grajski kapelici neki upokojeni hrvaški župnik iz Trsta, ker domaćih duhovnikov radi praz-nika nihče ni utegnil in mogel. Mesesnelu je bilo pa to gotovo zelo drago, ker ga vselej oblije kurja polt in mu postane nekako čudno pri srcu, kadarkoli mora videti ali srečati katerega domačih duhovnikov, zdaj so mu bile pa vse te muhe prihranjene. — Nato pa se je začelo veselo življenje: grof Lanthieri je v svoji znani velikodušnosti pogostil in napojil celo gasilno društvo. Glasile so se vesele pesmi, govorili so se govori, najslovesnejše je govoril naš nekdanji znanec in sedanji nad-učitelj Silvester s Črnega Vrha. Pa tudi učitelji iz Vipave in okolice so pokazali, da dobro umevajo svoje narodne dolžnosti t. j. jesti, piti, peti in — govoriti v blagor mile in drage majke Slave. Vojaki pa so muzicirali in ple-salo je vse, mlado in staro pozno v noč, do ranega jutra. Kakor čujemo, je gasilno dru-štvo vipavsko z gmotnim uspehom jako zado-voljno, pa saj ni čuda, saj so jedli in pili za-stonj in sta se celo dva »ringelšpila« vrtila ognjegascem v korist. Gasilnemu društvu vi-pavskemu pa želimo, da bi prospevalo in da bi nikoli drugega ne gasilo kakor to, kar je gasilo dne 8. in 9. t. m., namreč — željo

n **Gosp. c. kr. okrajni glavar v Postojni** se prav posebno odlikuje v iztirjavanju za-stalih duhovskih plač. Ze sedem mesecev se vleče ena taka zadeva. Radovedni smo, kaj bi

storil, če bi njegova plača tako zastala. Morda bi se mu malo bolj mudilo. Tako pa . . .

n **Romanje na Sv. Goro** nameravajo privediti vsa vipavska izobraževalna društva in sicer v nedeljo dne 14. oktobra. Povabljeni bodo tudi vsi drugi dobromisleči, da se udeležijo romanja, čeprav morda niso udje imenovanih društev. Čaka nas torej lep dan.

n **Log, 12. septembra.** Komu ni znana prekrasna romarska cerkev Matere Božje v Logu v vipavski dolini? 8. septembra bil je ondi shod. Ljudstva je prišlo nepričakovano veliko. Nekateri so prišli nebeški Kraljici se za prežete dobrote zahvaliti; drugi zopet prosit pomoči v raznih potrebah. Okoli cerkve je bilo postavljenih več šotorov, da si je sleherni lahko kupil, kar je želel. Bilo je za vse dobro oskrbljeno. Mnogo jih je bilo, kateri so prišli tu sem privrkat in se niso mogli dovolj nagledati »spominka« vojaka-huzarja, kateri ponosno stoji 10 metrov od cerkvenega zidu. Ta junak z imenom Pavel Rostaš, rodom Oger, je napadel s svojimi štirimi sotovariši dne 30. oktobra 1813 sovražnega Francoza, močnega 67 mož in jih zadrževal v čudenje nasprotnika nad četrto ure. Dobil je v život 30 svinčenk, predno je padel in izdihnil dušo. Tako je končal hrabri junak svoje življenje na bojnem polju za svojega vladarja in domovino. Zdaj tukaj počiva daleč, daleč od svojega doma. Ponosno stoji na svojem mestu hrabri »Leonidas«, obrnjen proti Vipavi z mečem v roki. Za ta hrabri čin mu je postavil krasni spomenik 5. huzarski polk.

iz Starega trga pri Ložu.

n **Medvedko z mladičem** je ustrelil blizu Babinega polja Troha, lovec g. Vilharja. Srečal jo je na potu v gozdu. Sam v smrtni nevarnosti je streljal in zver takoj s prvim strelom srečno zadel.

n **Umrli** je dne 30. avgusta v Ložu c. kr. davkar v pokoju g. Anton Nučič. — Dne 3. septembra pa je umrl v Starem trgu g. Srečko Mlekuz, sin trgovčev.

n **Starotroških pogorelcev** se je tudi država spomnila. Na prošnjo drž. poslanca dr. Žitnika jim je naklonila 4000 kron podpore.

n **Abstinenčni krožek** se vedno bolj širi. V kratkem času se je zvišalo število abstinentov na 18. Posebno hvalevredno je to, da so s prav malenkostno izjemo vsi abstinentje — fantje.

n **Prvi sneg** je dobil naš sivec Snežnik v noči med 13. in 14. septembrom. No, zdaj se najbrže ne bo tako kmalu otresel bele kape.

Idrijske novice.

n **V Črnem vrhu nad Idrijo** so popravili orglje in g. dekan idrijski kot zastopnik v ti stroki jih je šel že poskusit.

n **Dolgotrajna želja** se je izpolnila prebivalcem hiš »Podroteja« blizu Idrije. Dasi imajo mesto tako blizu, spadale so do zdaj pod župnijo Črni vrh, kamor je dobre dve uri. Odslej so torej priključene župniji idrijski.

n **Kaj čedna** je zdaj cerkev na Vojskem. Vojskarji so lahko hvaležni zato svojemu g. župniku, ki se ni bal nikakih neprilik in stroškov in bo delo v kratkem dovršil.

iz raznih krajev Notranjske.

n **Čudovito srečo v nesreči** je imel zadnji čas posestnik Fr. Kucler na Korenu št. 2 v pograbski župniji. Strela mu je udarila v trhljeno in sušečo se hruško tri korake od novozidanega hleva, ne da bi je užgala, odkoder odskoči v hlev, razruši in poškoduje zid na treh mestih, a vendar ni ubila niti gospodinje, ki je v hlevu molzla, niti kaj žalega storila številni njegovi živini.

n **Nekaterim iz Postojne, Knežaka in Zagorja.** Nikarte preveč agitirati zoper naše posojilnice na Pivki. Pridobili zase ne bode te nobenega, temveč kolikor več laži bode te kvasilili, toliko bolj bode te osmešili sami sebe. Za vzgled za danes (po potrebi nasledujejo še druge) samo: posojilnica v Št. Petru. Deluje že 11 let. Do konca avgusta letošnjega leta izkazuje prometa: 400.000 kron, naloženega denarja pri Ljudski posojilnici 120.000 kron, hranilnih vlog 89.000. Rezervni fond koncem leta 1905 znaša 7500 kron. Ima slednjič hišo, ki se prav dobro rentira. In taki posojilnici bi ljudje ne zaupali!? Povejte rajši ljubi agitatorji iz Knežaka in Zagorja, koliko ljudi pa ste zbobnali za vašo »za silo« posojilnico ob priliki »slavnostne otvoritve« in prvi uradni dan. Če ne poveste Vi, bomo povedali mi, pa še le o pustu, da bo več smeja!

Stajerske novice.

Vlom v celjsko protestantovsko cerkev. Te dni so neznan storilci vlomili v novosezidano protestantovsko cerkev v Celju. Odprli so baje eno puščico brez denarja, nanесли nekaj kamenja v cerkev, in kakor proča »Vahtarica«, zapisali nekaj slovenskih psolvk na steno. Iz tega se razvidi, da so Nemci ta vlom fingirali, kajti če bi bili storilci, kakor trdi »Vahtarica«, Slovenci, bi pač hoteli zasledovalcem sled zmešati in zapisali kako psolvko v nemškem, s takimi cvetkami zelo bogatem jeziku.

O velikanskem požaru pri Sv. Frančišku pri Gornjem Gradu se nam naznanja, da je pogorelo 17 poslopj, nekatera med njimi nezavarovana. Gasitj so pomagala gasilna društva iz Mozirja, Ljubnega, Rečice in Gornjega Grada.

Srešnjevica pri Slov. Bistrici. Obesil se je tu 3. septembra 1906 Franc Falež, železniški delavec, na svojem skednju z žico (dratom) okoli vratu. Sodnijska obdukcija je pokazala, da ni bil normalen — pil je rad žganje — je vedno šel s štajercijansko Kresnikovo stranko. Zapuščca vdovo in tri nepreskrbljene otroke.

Trbovlje. Dne 2. septembra je sklical g. Spindler strogo zaupen shod k »Korenu«, kjer so se posvetovali o »čisti« stranki in njenem bodočem glasilu. S tega zakotnega shoda smo izvedeli marsikatero liberalno zanimivost. Pribijemo kot čisto mnenje o tem shodu satmo to, da je mesar Forte pokazal na njem več praktične razsodnosti kot Spindler, Roševi sinovi in drugi »inteligenti«. Katoliški Slovenci na Spodnjem Stajerskem, zadnji čas je, da se tudi mi združimo proti prodirajočemu liberalizmu.

Bombe v Mariboru. Prav nerodno šalo ali pa slab maščevalni naklep si je dovolil nekdo minolo soboto po noči okoli četrta na dvanajsto uro proti pisarni odvetnika dr. Frana Krenna v Mariboru. Na okno pisarne je namreč postavil kositrano škatljo, napolnjeno s smodnikom, ter jo s tlečo vrvice zažgal. Razneslo jo je z močnim pokom, ki sicer ni napravil druge škode, kakor da je razbil dve šipi in žaluzije, ali vendar se je nabralo vse polno ljudstva, ki ga je privabila močna detonacija. Najbrže je bila ta kositrana bomba namenjena dr. Krennu od kakega nehvaležnega klijenta za izgubljeno pravdo.

Nesreča. Dne 7. t. m. je pri Poličanah razstreljeval v kamnolomu večjo skalo kočarjev sin Jur Macuh iz Hošnice. Pri tem mu je razneslo eno patrono predno jo je dobro v luknjo zabasal. Dobil je ves smodnik v obraz in na roke, kjer ga je močno ožgalo.

Iščajo se dediči! C. kr. okr. sodišče v Mariboru pozivlja, da se tekom enega leta

oglasijo vsi, ki imajo kako pravico do zapuščinskega premoženja po dné 21. junija t. l. umrlém vlč. g. Matevžu Meznarič, svetnem duhovniku v Plaču.

Za svojo bi vzal nekdo na Štajerskem deklico siroto, v starosti 13 do 15 let, ki ima veselje do šivanja ter je zdrava in lepega vedenja. Prednost imajo Kranjce. Naslov pove upravnishvo »Domoljuba«, ako se priloži znamka za odgovor.

Primorske novice.

Sokoli na povratku. Za povratek čeških in slovenskih Sokolov iz Dalmacije in Črne gore so oblasti izdale na Reki najstrožje varnostne naredbe. Vojaštvo je zasedlo obrežje, kolodvor in ulice. Ob pol osmih je prišel parnik s Sokoli. Vladni zastopnik Vilany je nagovoril Sokole, da vlada ve, kaj zahteva gostoljubnost proti tujim gostom, vendar zaradi javne varnosti je prisiljena, došlece sprejeti z vojaško silo. Pozval je Sokole, da naj takoj vstopijo v pripravljene železniške vozove. V imenu Sokolov se je dr. Schreiner zahvalil vladi za njeno skrb. Sokoli so se odpeljali brez vsakega motenja. Okrog 200 čeških Sokolov se je odpeljalo v Budimpešto, kjer so priredili več telovadnih vaj. Hrvaško ljudstvo je radi zadnjih izgrediv silno ogorčeno proti Lahom. Sklenilo je bojkotirati vse laške trgovine.

Uspehi protiverskega shoda v »Trgovskem Domu« v Gorici se že kažejo. Mnogi delavci, ki so poslušali drzne besede Gabrščekove in Milostove, so prav radi tega pristopili k »Slovenskemu katol. delavskemu društvu«. Naše čete se množe vsestranski! Gabršček, Treo in Milost bodo kmalu generali brez vojakov. Naj le še prirejajo goriški liberalci take shode, bodo saj ljudem oči odprli —, da bodo uvideli, kakšni so liberalci. Čimbolj odkritosrčno bodo liberalci nastopali, tembolje za nas in našo stranko.

Nadvojvoda Fran Ferdinand v Divači. V torek, dne 11. t. m. se je peljal prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand skozi Divačo v Pulj oziroma k vojaškim vajam v Dalmacijo. Postaja in najbližja okolica sta bili okrašeni z zastavami. Na privatnih posestvih so vihrale izključno slovenske zastave, a tudi na postaji je bila slovenska zastava zastopana. Naroda se je zbralo nepričakovano veliko vzlic slabemu vremenu, in je isti pozdravljali nadvojvodo z glasnimi živjo-klici. Nadvojvoda je stopil iz vlaka in je na nagovore jako prijazno odgovarjal. Nagovoril je č. g. župnika Sedmak a iz Divače, g. župnika iz Sežane i. dr. Navzoči so bili župani, šolska mladina z zastavicami in mnogo drugega občinstva.

Duhovske izpremembe v goriški nadškofiji: Č. g. Ivan Rejc, kaplan v Dornbergu, je imenovan za prefekta v deškem semenišču v Gorici, na njegovo mesto pride č. g. dr. Ignacij Kobal. Č. g. Ivan Drašček, kaplan v Biljah gre za župniškega upravitelja v Jagersče. Č. g. Ivan Mezinec, kaplan v Devinu, je premeščen za kaplana v Bilje. Č. g. Frančišek Svvara, kaplan pri Sv. Luciji, pride za kaplana v Devin. Č. g. Josip Kos, novomašnik je imenovan za kaplana pri Sv. Luciji. Č. g. Valentin Pirec, I. kaplan v Komnu, gre za vikarja v Obloke. Č. g. Frančišek Lavrenčič, drugi kaplan v Komnu, je imenovan za prvega kaplana Istotam.

Ubolj. V nedeljo je bil v italijanski vasi, imenovani pri Bordonih, javni ples. Tega plesa udeležil se je tudi Anton Humar, posestnik iz Strmca pri Marjinem celju. Iz dosedaj ne-

znanega vzroka je prišlo pri plesu do prepira, med kojim so Antona Humarja ubili in ubitega vlekli proti Idriji, kjer so ga vrgli v vodo. — Anton Humar, ki je tako žalostno končal svoje življenje, zapušča vdovo in šestero nepreskrbljenih otrok. Zares žalostne posledice javnih plesov!

Vrlemu možu čast in slava. V torek 11. t. m. bi se bila kmalu pripetila velika nesreča v Orehovju pri Biljah. Županstvo je naročilo 25letnemu, ravnokar od vojakov došlemu Benediktu Podbrišču iz Dol. Vrtojbe, naj popravi in očisti občinski vodnjak v Orehovlju. Komaj je dospel mladenič, ki je večš takemu delu, na dno kakih 25 m globokega vodnjaka, vsuje se nanj zid in ga zakoplje najmanj 2 m globoko. Skozi grobljo je bilo čuti stokanje ponesrečenega Podbrišča. Hitro so poklicali navzočniki dva zidarja, naj gresta na pomoč. Spustili so ju v vodnjak, a takoj sta se vrnila videč smrtno nevarnost zase, ker se je bilo bati, da se še kaj zidu podere, ako začneta ponesrečenca odkopavati. Tu se odloči 65letni Blaž Gorkič iz Orehovlja, se spusti doli in začne neumorno reševalno delo. Klical je vedno, naj mu pride še kdo pomagat, le malo kdo se je osrčil, a ostal je v vodnjaku le nekaj trenutkov, potem se dal hitro dvigniti. Blaž Gorkič pa je, ne meneč se za pretečo nevarnost neutrudno odkopaval grobljo in po štirurnem napornem delu izvelkel ponesrečenca iz kamenja in ga privezal na posodo, visečo na vrvi, ter ga dal potegniti na dan. Poklicani zdravnik dr. Breclj iz Gorice je konstatiral na ponesrečencu vse polno raznih poškodb, ki pa nobena ni bila videti nevarna. Podelil mu je potrebno pomoč, potem pa vpričo številne množice javno pohvalil junaka Blaža Gorkiča, ki je, ne meneč se za svoje lastno življenje rešil mladeniča gotovega pogina. Toliko srčnosti in požrtvovalnosti se malokdaj vidi celo na bojnem polju. — Priporočamo vrlega moža c. kr. okrajnemu glavarstvu, da mu oskrbi zaslugi primerno nagrado in odlikovanje!

Koroške novice.

Beljak v nevarnosti. Krščansko socialna (nem.) hranilnica in posojilnica za Beljak in okolico hoče zidati na enem najlepših prostorov v mestu svojo društveno hišo. Nemški časopisi so čisto iz sebe in ugibajo, odkod so krščanski socialci dobili denar, ter sumničijo, da je »Družba sv. Mohorja« v ozadju, da bi polagama iz krščansko-socialne nemške posojilnice nastal slovenski »Narodni dom«. Bi pač ne škodovalo, če bi le bilo res! Za Celovcem torej Beljak.

Umrl je v Galiciji č. g. Matija Nessler, župnik v pok. Rajni je bil rojen v Št. Jurju nad Celovcem dne 13. oktobra 1840; v mašnika posvečen dne 20. julija 1865. Zemeljski ostanki rajnega so se dne 7. t. m. prepeljali v njegov rojstni kraj. N. v. m. p!

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Kazah je po dveletnem spanju zopet zborovala. Živele naslednice! Nobena podružnica naj bi letos ne opustila svojega zborovanja, ko nasprotniki z vsemi močmi bobnajo za svobodno šolo.

Ziljska železnica se bo podaljšala. Tozadeno koncesijo za predpriprave v nadaljevanju te proge do Kotič oziroma Mute je železniško ministrstvo podelilo delniški družbi ziljske železnice.

Velikansko jesensko veselico priredijo v Celovcu od dne 15. do 17. t. m.

Razširili bodo kolodvor v Glini (Glandorf), ker po otvoritvi karavanske železnice

dosedanji ne bo več zadostoval vsled množčega se prometa.

K vseavstrijskemu shodu požarnih brambovcev se je peljalo iz Celovca 30 zastopnikov tamošnje požarne brambe. Da bi se le tudi kaj avstrijskega duha nasrkali v cesarskem mestu.

Samomor. Na celovškem vojaškem vežbališču se je obesil neki huzar-novinec na vrvi, kakoršne rabijo vojaki pri snaženju pušk. Vzrok samomoru je baje prevelika strogost višjih.

Na Veliki Klek je priredila celovška sekcija »Nem. av. planinskega društva« od dne 7. do 9. t. m. večji izlet v proslavo petdesetletnice, kar je bil cesar Fran Josip I. na tem gorskem velikanu. Letos na Velikem Kleku ni bilo toliko turistov, kakor druga leta.

Suša se po nekodih že občutno pozna. Vsled trajajočega vročega vremena se je zemlja že precej izsušila, tako, da si ljudje že želijo dežja. Bolj pozno sejana ajda bo trpela, če se vreme v kratkem ne izpremeni.

Vlomiti so hoteli tatje v gospodarsko poslopje pri olivetancih na Tancenbergu, a so bili še pravočasno pregnani.

Duhovniške in cerkvene stvari. Cesar je imenoval preč. g. kanonika Ferdinanda Wappisa za stolnega školastika, in knezoškofijskega tajnika preč. g. Martina Kovača za kanonika krškega stolnega kapitlja. Ravno tako je imenovan stolnim kanonikom preč. g. Janez Pirker st., župnik v Paternijonu. — O. Crili Goričan, O. Cap., pride kot vikar v celovški samostan oo. kapucinov; o. Kalist Vaupotič ostane v Volšperku. — Župnijo Galicijo oskrbuje začasno gosp. Ivko Kogelnik, provizor v Apačah.

Iz raznih krajev.

Iz Lurda. Slovenec g. B. bivajoč te dni v Lurdu, nam piše z dne 1. septembra: Nisem mislil iz Lurda pisati, ker je že mnogo spretnih peres lurdске dogodke dobro opisalo. Ker sem bil pa včeraj tako srečen, da sem bil navzoč pri slovesnosti, pri kateri sta se dva čudeža zgodila, poročam, da je šletni otrok ozdravel in odrasla deklica, ki je že osem let bila hroma. Eno nogo je imela nazaj zasukano in v členih vso trdo, da se ni celih 8 let nič gibala, pri slovesni procesiji po kopianju pa se ji je nenkrat noga zravnila, postala je gibčna, dekle je odpasala oklepe od noge ter brez berglje hodila. Jako velik vrišč je nastal vsled tega, zdravniki so prihiteli okrog ozdravele, potem se je od komisije sklep ozdravljenja objavil. Dekle se mora dati še danes pregledati, enako otrok. Čuje se, da trije protestantovski zdravniki navadno velike ovire delajo pri konstatiranju čudežnih ozdravljenj. Pa kaj morejo: Čudeža ne morejo utajiti, ker se je vpričo tolike množice ljudi zgodil. Tisti dan je bilo tu 40.000 romarjev, med njimi iz Achaena 12.000 Nemcev. Večerna bakljada ob toliki množini romarjev in pa razsvetljava cerkve, ki je bila od vzhodja do vrh zvonika vsa v električnih lučicah, je bila nepisno lepa. Kaj takega je le v Lurdu mogoče. Kako spoštljivo in verno se tudi visoka izobražena in elegantna gospoda vede, je res ganljivo in pretresljivo.

Ameriški Sokol namerava tekoma prihodnjega leta napraviti izlet v staro domovino. V ta namen bode najel veliki parnik ter se peljal čez ocean na obisk v staro domovino. Baje v Pragi bodo povodom tega obiska velikanske slavnosti. Vožnja tje in sem bode stala okolo 30 dolarjev. Kakor se sliši, se je za ta izlet oglasilo toliko društev s tolikimi člani, da ne bode zadostoval največji parnik in bodo

morali najeti še drugega. O potovalnem načrtu še niso edini. Nekateri pravijo, da potujejo čez Trst — Ljubljano — Prago; drugi pa čez Pariz — Dunaj Prago. Sliši se, da se je do sedaj oglasilo nad 3000 uniformiranih Sokolov.

Splošni obrtniški sestanek se je vršil v soboto 8. t. m. v Zagrebu. Vdeležilo se ga je 80 zunanjih zastopnikov in veliko število domačih.

Iz Clevelanda v Zedinjenih državah ameriških nam pišejo rojaki: Tukaj v Clevelandu je največja slovenska naselbina, a smogled organizacije zaostali za drugimi sorojaki v Ameriki. Tako smo že pred 12 leti postavili leseno cerkvico, a še vedno imamo enako borno svetišče, dasi bi lahko imeli lepo zidano cerkev. Potrebovali bi še dva slovenska ali vsaj še enega duhovnika, pa ga ne moremo dobiti. Nad 1400 faranov s svojimi družinami je podpisalo prošnjo na mil. gosp. škofa, da bi nam preskrbeli še enega duhovnika, pa doslej brez uspeha. Tudi na Kranjski smo že večkrat pisali, pa tudi zastoni. Naj bi te kratke vrstice ne bile brez blagohotnega odmeva.

Boj za posojilnico.

Metlika. 13. sept.

Zopet se moramo baviti z metliško posojilnico, ne le zaradi grdih člankov »Narodnih«, ampak ker je stvar splošno važna in utegne biti marsikateremu posojilničarju v pomoč tudi drugod.

Socialne razmere v Beli krajini, zlasti pa okoli Metlike, so nosile do najnovejšega časa in tudi še zdaj v marsikaterem kraju počat odušstva. Nekaj bolj premetenih ljudi si je znalo pridobiti več kapitala in tega so porabili v to, da so si uprav uslužili ubogo kmečko ljudstvo. V vinorodnih krajih je sploh nevarnost za odušstvo velika a v Beli krajini se je odušstvo razvilo do neznosne sile. Izseljevanje iz Bele krajine je nastopilo ravno vsled odušstva, kajti bolje je bilo zbežati iz domovine, kakor pustiti, da krvose izpije kapljo za kapljo krvi in počasi pripravi kmeta na beraško palico.

Oholost, brezmejna samopridnost in popolna brezčutnost za trpečega reveža — to so lastnosti, ki jih opazujemo na belokranjskem odušteru. Tako hladnokrvno se ni nikjer našlo, tako brezsrčno niso nikjer z velikimi obrestmi in z neprestanim izsiljevanjem in izžemanjem reveža spravljali prav na beraško palico, kakor v Beli krajini.

Prva dolenska hranilnica in posojilnica je pomenila korak k boljšemu, da je vpeljala vsaj neko obrestno mero. A ta posojilnica je osnovana po kapitalističnem načelu in daje dobičke maloštevilnim delničarjem. Zato so osnovali v Metliki posojilnico po Rajfajzovem sistemu, ki bolj ustreza ljudskim koristim.

Nasprotniki te posojilnice so seveda vse poizkusili, da to posojilnico preprečijo, a se je razvila in dobro deluje. Zato so pa začeli drugače. Sklenili so, dobiti to posojilnico v svojo last, da bi jo potem po likvidaciji uničili in zopet ves denar napeljali v kapitalistično hranilnico. Rajfajzovka je članica »Zadružne zveze« v Ljubljani, prva pa je v »Celjski zvezi«. Zato bi radi odtrgali rajfajzovko od »Zadružne zveze«, da bi se jim njihova nanka bolj gotovo posrečila.

To je bistvo boja, ki se bije zdaj v Metliki za rajfajzovko, in ki smo o njem že sporočili. Nasprotniki posojilnice hočejo doseči svoj

namen s pomočjo sedaj seveda liberalnega bivšega načelnika posojilnice Jožefa Vukšiniča. Ta je pred občnim zborom izdal čez 200 deležev Metličanom, da naj pridejo dne 2. septembra na volišče ter naj oddajo svoje glavoze za njegovo stranko.

Volitev-se je vršila zunaj na prostem od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer in je bila seveda jako burna, kajti ljudstvo se bori za svojo posojilnico, ker sluti, kaj nameravajo njegovi nasprotniki. C. kr. okrajni glavar v Črnomlju je prepustil skrb za red in mir liberalnemu županu metličkemu Jutrašu. Gospod Vihtor Parma, ki je odlični muzikant, pa politično preveč drži za metličkimi liberalci, s katerimi je tudi inace zelo zvezan, je s tem storil napako, ki jo tu moramo pribiti in ga opozoriti na to, da je dolžnost politične oblasti, skrbeti za ljudstvo in ga varovati pred izkoriščevalci.

Gospod Matjašič, župan iz Rosalnic, je bil kandidat ljudstva. Pri volitvi je klical on ude po imenih, a Vukšinič je stal pri vratih ter vseh onih, ki niso bili za njegovo strako, ni pustil na volišče, da bi oddali svoj glas. Posebno ženskih so mnogo odgnali in so odšli, ne da bi oddale svoj glas. Vukšiničevi pristaši ki jih je precej, saj ima jako veliko sorodstvo, so nastopili z vso silo. Celotno ženske so bile tako nahujskane, da je neka deklina iz Želebeja, seveda tudi iz žlahte, skočila gospodu Dostalu celo z rokami v obraz.

Pa vkljub temu nasilstvu, vkljub temu, da so odgnali od volišča toliko glasov, je zmaga Vukšiničeva stranka samo z 19 glasovi, iz česar je jasno, da nima večine in da je ta volitev neveljavna.

V »Narodu« se seveda ponašajo s svojo zmago, a zadnja volitev s svojo nepravilnostjo in prejšnji ponesrečeni občni zbori so pokazali, da si ljudstvo ne bo dalo vzeti svoje posojilnice in jo prepustiti onim, ki hočejo dobro živeti od ljudskih žuljev.

Ravno v tem, da se tako silno trudijo nasprotniki, da bi dobili ta zavod v svojo last in da bi ga pokopali, se pa vidi, kako je potrebna rajfajzova posojilnica. Saj imajo svojo, zakaj ne ostanejo pri njej? Sline se jim cedijo po ljudskem denarju, ki sedaj ne teče v njihove bisage.

Mi pa pravimo: Ljudstvo naj samo opravlja svoje premoženjske razmere. Vnebovpijoči greh je, od bornega zaslužka ubogega ljudstva z zvijačo in celo s protipostavnimi sredstvi jemati in pitati s tem brezdelne kapitaliste.

Časi oderuštva in ljudskega robovanja so prešli. Svobodno ljudstvo naj svobodno gospodarja s svojim imetjem in kdor ga hoče tlačiti in izkoriščati, temu naj pokaže vrata!

To vam pa povemo, vi oholi in prevzetni izkoriščevalci ljudstva, da nikdar ne dosežete svojega namena. Čim bolj pa se pokažete ljudstvu v svoji nasilnosti in v svojih pravih protiljudskih namelih, tem bolje — se vas bo znalo bolj varovati!

Vegova slavnost v Moravčah.

Včeraj, dne 16. sept. je praznoval prelepi trg Moravče izredno slavje. Ze v soboto se je prijazni in mični trg odličil s slovenskimi trobojnicami in cesarskimi zastavami. Na sredi trga pred cerkvijo pa so se ponosno dvigali z zastavami in vencii okrašeni mlajci ter ponosno obdajali Vegov spomenik, ki je pričakoval slavnostnega odkritja. Veličastno so naznajali zvonovi iz visokih lin bližajočo se slavnost. Napočil je že dolgo zaželeni dan 16. septembra.

Kljub slabemu vremenu prišli so razni slavitelji barona Vege od blizu in daleč. Ljudstvo je vrelo od vseh strani skupaj. Prišlo je tudi mnogo različnih društev. Vegovo slavnost so počastila sledeča veteranska društva s svojimi zastavami: Veteransko društvo Ljubljana, Veteransko društvo ljubljanska okolica s sedežem na Ježici, Veteransko društvo iz Kamnika in Veteransko društvo iz Stoba-Domžale. Slavlja so se nadalje po deputaciji udeležila sledeča društva: Požarna bramba iz Dola, iz Stoba-Domžal, Doba in Moravč, poslednja je skrbela tudi za red pri slavnosti.

Zlasti moramo pa predvsem s pohvalo in ponosom omeniti in povdariti, da se je slavnosti udeležilo tudi večje zastopstvo vojaštva 7. topničarskega divizijskega polka iz Ljubljane pod načelništvom gosp. podpolkovnika Ruprechta z raznimi drugimi višjimi častniki. Vojaško zastopstvo je položilo pred spomenik prelep lavorov venec.

Slavnost je nadalje počastil in povišal g. polkovnik Lukanc pl. Savenburg, dalje dvorni svetnik, ravnatelj finančne direkcije, gosp. Ljubec, velerodna rodbina Povšetova, c. kr. sodnik g. Žmavec iz Brda itd.

Slavnosti je prisostvovalo nadalje domače katoliško, slovensko izobraževalno društvo iz Moravč s svojo zastavo ter zastopniki izobraževalnih društev iz sosednjih župnij in krajev. Po deputaciji sta se slavnosti udeležili slov. akademski društvi »Zarja« (Gradec) in »Danica« (Dunaj) in ferijalno društvo »Slovenska dijaška zveza«. Navzoči so bili tudi občinski zastopi kakor iz Moravč, Drtije, Velika vas Brezovica, Spodnje Koseze, Jarše. Slavnosti so se udeležili še razni drugi posamezni odlični zastopniki in gostje iz najrazličnejših krajev.

Slavnost se je pričela ob 10. uri s slovesno sveto mašo, katero je služil domači vlč. gosp. dekan Bizjan, ob asistenci domačih gg. kaplanov. Gospod dekan je imel slavnosti primeren cerkven govor ter povdarjal, da se tudi taka slavnost da združiti s cerkveno slovesnostjo.

Vega, ki je s svojo neumorno, jekleno vztrajnostjo in pridnostjo vedno vestno sploval dolžnosti svojega vojaškega stanu, nam je vzgled kristjana, ki vse svoje zmognosti in talente porabi v to, da koristi domovini in človeštvu, ob enem ohrani vero, ki mu jo je zasadila njegova mati v nežni mladosti v srce. Tako je Vega ohranil v svojem srcu ljubezen do domovine, a imel tudi pravi čut za krščansko vero v svojem srcu, kar nam spričujejo njegovi neustrašeni boji proti Turkom.

Po cerkveni slavnosti so se razporedila društva in vojaški zastopniki in ljudstvo pred zakritim spomenikom. Vojaška godba 27. pešpolka iz Ljubljane je zaigrala dva komada, naka je nastopil slavnostni govornik gosp. prof. M. Pirnat. Slavnostni govornik je slavil Vega kot vojaka, kot učenjaka in ljubitelja domovine. V kratkih potezah je očrtal Vegovo trnjevo študentovsko življenje, spremili smo ga nadalje kot hrabrega vojaka-junaka v turške boje pred Belim gradom in na Nemško. — Posebno pa je govornik povdarjal Vegovo nesebičnost, njegovo otroško veliko hvaležnost in Vegovo ljubezen do kranjske dežele in do svojega rodu. Njegove učene knjige so zaslovele po celem širnem svetu in mnogo svojih knjig je posvetil v hvaležnosti in ljubezni do svoje ožje domovine kranjskim deželnim stanovom.

Po slavnostnem govoru je padla zavesa — slovenska trobojnica — in Vega se je pokazal na spomeniku. Spomenik je visok približno štiri in pol metra z doprnskim kipom vred. Podstavek je iz nabrežinskega marmorja, doprnski kip je delo g. akademičnega kiparja Zajca, ki se sedaj mudi v Parizu. Kip je iz bronu in je vlit v cesarski dvorni livarni na Dunaju. Kip

(podoba) napravi najboljši vtis in je res pravi izraz tako velikega genija, kakor je bil Vega.

Ko je padla zavesa, je zaigrala vojaška godba Vegovo koračnico. Nato je nastopil g. polkovnik Ruprecht in je v imenu vojaštva govoril v nemškem jeziku. Njegov govor je v slovenščini ponovil g. nadporočnik Rausch. Govor, dobesečno in nemščine v slovenščino prestavljen se glasi: Veliki tovariš! V tem velikem momentu, ko smo pred teboj zbrani, smo dolžni plačati tebi stari častni dolg. Kot zastopnik ljubljanske garnizije, oziroma v daljšem smislu topničarstva, izražam tebi nasproti najvišjo čast in hvalo, kajti služil si nam mnogo let. Žali Bog, ni bila nam dana priložnost, nastopiti tukaj s tvojimi ljubimi topovi, katere si v boju tako imenitno vodil. Tvoje postopanje na polju časti, privedlo te je do junaka domovine, tvoj bistri um in kar je tvoja pridnost dosegla, je že zdavnaj postala občna last celega znanstvenega sveta. Tako si postal veliki sin ne samo naroda, ne samo ponos našega orožja, temveč ti si last celega sveta. Tvoja junaška dela niso bila ne od slučaja in tudi ne od slepe sreče odvisna, so bila jasen dokaz tvoje znanosti in tvojega junaštva. Tako si nam postal vzvišen ideal topničarstva, poln znanja in modrosti. Ne samo v tvoji domovini, temveč povsod, kjer se goji topničarska ideja, naj vstaja tvoja podoba, da nas tvoj vzvišeni duh razsvetli in oživi. Tebe doseči ne samo v mirnem času, ampak tudi v boju, je le malo kateremu mogoče. V znak hvaležnosti in občudovanja položimo danes lavorjev venec pred tvoje noge in kličemo kot vojaški častni pozdrav trikratni »Hurá!«.

Po govorih gospoda podpolkovnika in g. nadporočnika je zaigrala godba vojaško himno. Ljudstvo je bilo navdušeno in je z navdušenimi živio-klici opetovano pozdravljalo gg. govornike in vojaško godbo.

Po končani vojaški himni je nastopil gosp. polkovnik pl. Lukanc. Govoril je približno sle: deče: Kot načelnik centralnega odbora za Vegov spomenik v Ljubljani, pozdravljam vse ki so se zbrali tukaj, da proslave moža vojaka, moža učenjaka. Posebno pa izrekam zahvalo tukajšnjemu odboru, ki se je tako živo priprijel te misli, da vidimo danes že sad njegovega delovanja: spomenik pred seboj odkrit. — Vegove zmognosti, njegovo učenost in hrabrost sta proslavila pred menoj že dva govornika. Ta mož zasluži, da se tudi v centrali kranjske dežele, v naši mili, beli Ljubljani, napravi dostojen spomenik, naj ondi Jurij baron Vega priča vsemu slovenskemu narodu, kaj zamore mož, ako spolnuje svoje dolžnosti. Da se to uresniči, v to pomozí Bog! (Zivahni živio-klici.)

Godba je zaigrala: »Naprej zastava slave.

Slednjič stopi na govorniški oder vlč. g. dekan Bizjan kot predsednik krajevnega odbora za Vegov spomenik v Moravčah. Gospod dekan se zahvali vsem sotrudnikom, ki so kaj žrtvovali za Vegov spomenik in tako pripomogli, da se je v tako kratkem času postavil spomenik možu, ki je daleč po svetu proslavil naš rod. — Nato izroči gospod dekan spomenik v varstvo občine gospodu županu.

Godba je nato zaigrala cesarsko himno; vojaštvo, gasilna in veteranska društva so ponosno defilirala pred spomenikom. Vojaštvo je položilo lavorov venec pred spomenik, istotako tudi veteransko društvo iz Ljubljane. S tem je bil oficielni del prelepe slavnosti zaključen. —

Kljub slabemu, deževnemu vremenu se je zbralo okrog 5000 tisoč ljudi, in ni nas motil rosni dež, ki je pa med slavnostjo prenehal. Ljudstvo je bilo silno navdušeno in ni se načudilo slavni vojaški godbi, ki je tako neutrudljivo in izborno igrala najlepše komade.

Po slavnosti je bil pri vlč. gospodu dekano slavnosti obed, katerega so se udeležili vojaški dostojanstveniki in dvorni svetnik g. Ljubec, slavnostni govornik g. prof. Pirnat in še drugi gospodje. Izpregovorilo se je med obedom nekaj navdušenih napitnic.

Med slavnostjo je došlo več brzojavk. Tako: Živel! častilci najslavnejšega slovenskega vojaka in učenjaka, slava Vegovemu spominu. Bezeljak, Kavčič, Dunaj. — Slava slavnemu rojaku, slava njega častilcem. Prof. Hauptmann, Gradec. — Kamen razpade, a duh njegov ostane nam vedno. Prekopski. Vransko. — Slavnost sta v navdušenih pismih pozdravila g. dež. glavar pl. Detela in g. c. kr. dvorni svetnik Račič. Ekselencja baronica Minutillo je s pismom pozdravila slavnost v imenu odsotne rodbine.

Popoldan je vojaška godba igrala celo uro pred spominkom. Med živahnimi živio-klici so se odpejali gostje in društva.

Drobtine.

Oficirska vsomoč. V okolici Tridenta je prošil na vajah vojak Bertotti svojega častnika Kreimla, da bi smel izstopiti iz vrste in se napiti vode. Častnik ni tega dovolil, in vojak je mučen od silne žeje in ogorčen iz istega vzroka vrgel posodo za vodo od sebe. Častnik je nato izdrž sabljo in vojaka na mestu posekal. Zato seveda ne bo dobil pohvale. Odstranili so ga na mestu iz službe in dali na razpolaganje vojaški sodnji v Tridentu. Vrši se stroga preiskava.

Stoletnica parobrodov. »Ligue Maritime Francaise« pripravila slavnost stoletnice parobrodov. Fulton je izročil namreč prvi svoj parobrod l. 1807 prometu in nameravajo zato prirediti mednarodno razstavo. Sicer je Fulton prvi zgradil »Claremont«, ki je vozil meseca avgusta l. 1807 120 morskih milj iz New Yorka v Albanij v 32 urah, a bili so že preje, ki so nasvetovali in že praktično poizkušali izvesti promet ladij s parom. Na Fultonove prednike se ne mislijo ozirati pri razstavi. Znano je, da je zgradil francoski matematik in fizik Denis Papin že pred 200 leti nepopolni parni stroj in parobrod, s katerim se je vozil po Fuldi. Brodarje je pa nenavadna prikazen na reki tako razburila, da so razdrli ladjo. V osemnajstem stoletju je več oseb poizkušalo zgraditi parobrod kakor Američan John Fitch l. 1778 in prihodnje leto Patrick Miller. Francozi trde, da je zgradil prvi uporabljivi parobrod Francoz Jouffroy d' Abbausa. A kljub vsem poizkusom je pa le bil Američan Fulton prvi, ki je prvi praktično uvedel moderni parobrod. Že leta 1802 in 1803 je gradil Fulton svoj parobrod v Parizu, a prvi parnik se mu je potopil v Seini, ker je bil stroj pretežak. Potopljeni stroj so dvignili in mesca avgusta l. 1803 je vozil Fulton v navzočnosti komisije francoske akademije proti izviru Seine. A cesar Napoleon ni hotel podpirati Fultona. Država New York je pa podelila Fultonu monopol za paroplovbo po severno-ameriških rekah in Fulton se je preselil v Ameriko. Z na Angleškem zgrajenim strojem 18 konjskih sil je Fulton zgradil 160 tonski parobrod »Claremont«. Fulton je zgradil tudi parno fregato z 32 topovi, 66 m dolgo. Prihodnje leto so pa že na Angleškem, Francoskem in v Nemčiji zgradili mnogo parobrodov. »Ligue Maritime Francaise« postavi v spomin Fultonu, Denis Papinu in Jouffroy d' Abbausa ob Seini spomenik.

Zanimiva tatvina. Nastopni mali dogodek pokazuje vso hladnokrvnost kitaj-

skih lopovov. Nekdaj je v kitajskem mestu Penangu med sodnijsko razpravo prišel v dvorano neki človek, navidezno urar, z lestvico v roki. Poklonil se je sodnikom in oni so mu pozdrav vrnili. Šel je k zidu, prislonil lestvico, popel se nanjo, snel višičo uro, stopil z lestvice, jo naložil na rame, zopet se poklonil sodnikom in — odšel! Malo pozneje, ker ni bilo več nazaj ure, se je konstatovalo, da je to bil — neki brezobraznejši ali navihanec, ki je ukradel uro pred nosovi njenih gospodarjev.

Skozi Simplonski tunel, ki je bil pred tremi meseci izročen prometu, se vozi na dan 1500 potnikov. Prevažanje blaga je pa neznačajno, dočim se je pričakovalo ravno nasprotno, vozne tarife so namreč zelo visoke. Simplonski tunel je dolg 20 kilometrov.

Varala z ženitvijo. V Nev Yorku pride pred porotno sodišče lepa omožena Helena Hamilton. Nad sto možkih je izvodila za nos s tem, da se je z njimi zaročala. Po časopisih je dajala tiskati inserate, da išče moža. Kdor se je z njo tem potom seznanil, je bil takoj pri volji, da jo poroči. Lepa Helena je znala možke izkoriščati do skrajnosti. Pri teh komedijah je igral njen mož — portirja.

Praktični socialni kurz za predsednike katoliških društev rokodelskih pomočnikov, za društvene učitelje in predsednike je napovedan od 10. do 13. septembra v osrednjem katoliškem društvu rokodelskih pomočnikov v Monakovem, osobito za južno nemške in pa sosedne avstrijske pokrajine. Na sporedu so vprašanja o verskem in strokovnem pouku v kat. dr. rok. pom., o hospicijih, o vodstvu blagajn, o stališču kat. dr. rok. pom. nasproti rokodelskim vprašanjem, zadrugam in ostalim kat. organizacijam. Kdor se hoče udeležiti kurza, mora to javiti prezesu, vojaškemu župniku Winkler, Monakovo, Schommerstrasse 6.

Prvi kongres kanoničnega prava se vrši od 10. do 12. sept. v Milanu. Vodi ga papežev konzistorialni odvetnik Paccelli iz Rima.

Goreče mesto v Galiciji. Polovica mesta Kozova v brzežanskem okraju je zgorela. Uradna poslopja in cerkev niso poškodovana. Brez strehe je 600 oseb.

Blazen zločinec. V ječi v Zöllersdorfu je zblaznel zločinec Janez Marzelli. Ranil je nevarno dva svoja sostanovalca. Se le paznikom se je posrečilo blaznega ukrotiti. Odvedli so ga v bolnico.

Zrakoplov odnesel žensko v zrak. V New Yorku se je spustila z zrakoplovom v zrak neka zrakoplovka in pri tem telovadila na trapezu. Ko se je zrakoplov dvigal, se je optlela vrv, ki je visela iz zrakoplova, noge neke gledalke in jo potegnili za seboj. Zrakoplovka je to opazila, prišla damo za lase in odstranila iz zrakoplova plin. Nato se je spustil zrakoplov na zemljo. Dama je bila v nesvesti in si je tudi zlomila eno roko.

Lakota v Indiji. Lakota v Bengaliji se širi. Cene riža so silno visoke. Prebivalci ropajo skladišča.

Zlata polja so odkrili v Montrealu v Peace Riverju.

Kardinal knez nadškof krakovski Puzyna namerava odstopiti in se naseliti v Rimu.

Peto mednarodno posvetovanje proti jetiki so otvorili 6. t. m. v Haagu. Za predsednika so izvolili francoskega ministra Bourgeoisa.

Rezervist z leseno ного. V Parizu je prišel na 28-dnevno vojaško vajo zidar Forget. Ponesrečil je bil pri zidanju, odrezali so mu v bolnici ного in jo zamenjali z leseno. Šel

je najprej k orožniku, a ta je rekel, da ga lesena noga nič ne skrbi, ampak da zahteva zdravniško spričevalo. Da bi si to omislil, pa ni imel Forget več časa in zato je šel na vajo z leseno ного. Ko ga tam ugleda častnik, se mu zelo začudi, a ga ne odpusti, ampak zahteva zdravniško izpričevalo, ki bi potrdilo, da ima Forget res leseno ного. In Forget je moral nato tako dolgo sedeti v vojašnici, dokler ni dobil izpričevala, da ima res leseno ного.

Narodno gospodarstvo

Danski kmet.

Z nekim začudenjem, rekel bi, z neko zavistjo gledajo kmetovalci raznih dežel tje gori na Dansko, ki slovi kot najbolj razvita poljedelska država. Marsikateri kmetič, ki se trudi in ubija s svojim zemljiščem, ki pa mu ne donaja zaželjenega dohodka, želi izvedeti za oni recept, s katerim si pomagajo danski kmetje, da nimajo pri svojem delu izgube, marveč lep dobiček. In če vprašaš danskega kmeta za ta recept, tedaj ti bo povedal le dve reči: višja ljudska šola in zadrugištvo. V tem tiči vsa skrivnost napredka kmetijstva na Danskem.

Da pa bomo lažje razumeli položaj in sedanji lepi razvoj kmetijstva na Danskem, posezimo nekoliko nazaj v zgodovino in sicer le na one dogodke, ki so vplivali na sedanje gospodarsko in družabno življenje danskega kmeta.

Danski kmet v preteklosti.

V starih časih, še za kralja Knuta (1016 do 1035), ko se je jelo širiti krščanstvo na Danskem, so bili kmetje prosti in so svobodno volili svojega kralja, ki pa jim je moral obljubiti, da bo spoštoval in branil njihove pravice. Kmetje so se posvetovali o važnejših državnih zadevah, posebno o vojski. Kralj je dobival le protovoljen davek. Toda sčasoma so se razmere predrugačile. Kralji so si pridobili velikih zemljišč, bogatejši kmetje so se ločili od drugih, pridobivali vedno večjo moč v državi in si prisvojili pravico izbirati kralja. Prvi kralj izvoljen od »plemičev« je bil Valdemar (1156 do 1182), ki je preziral pravice ljudstva. Za njegovega sina Knuta VI. (1182 do 1202), je ljudstvo izgubilo tudi pravico, da se posvetuje o važnih državnih zadevah. Po smrti Valdemara II. (1241) so nastali boji med kraljevimi sinovi glede prestola. Plemiči so si v teh bojih povečali svojo moč, kmetje pa, ki so se uprti prevelikim davkom, so izgubili še zadnje ostanke svojih svoboščin, postali so g r a j š č i n s k i t l a č a n j e. Dobili so v našem zemljišču, za 1, 5, 10 let ali za celo življenje.

Na podlagi najeminske pogodbe se je razvilo t l a č a n s t v o. Kmet je moral opravljati razna dela v graščini. Iz tlačanstva pa je nastalo n e s v o b o d n o p o d l o ž n i š t v o ali robstvo. Tudi prostega kmeta je zadela ista usoda, kmet je bil odslej navezan na svoje zemljišče. Ravnali so s kmetom, kakor z živino ali blagom, ki so ga lahko prodajali ali kupovali. Zato se ni čuditi, da so se kmetje večkrat uprli, a vselej so podlegli in njih položaj je bil še slabši kot prej, kajti plemiči so dobili (l. 1523) tudi sodno oblast nad posli in podložniki.

Število plemiških posestev je vedno bolj rastle v škodo kmetov, katerim se je na kraljevih posetvih veliko bolje godilo, kot na plemiških. L. 1654, je bilo $\frac{9}{10}$ vse zemlje v rokah plemenitašev in le $\frac{1}{10}$ v kraljevi posesti. Pri

takih razmerah se ni čuditi, da je naglo propadal prosti kmečki stan, kajti čim več je bilo tiake, tem več neobdelanih kmetij, tem več prilike za graščaka, da poveča svoje posestvo.

Ko je l. 1660. kralj Friderik strl moč plemičev, tedaj so se zatirani kmetje obrnili do kralja, da jih reši graščinskega jarma, ki je le malo lažji kot jarm Izraelcev v egiptovski sužnjosti. Toda dosegli niso ničesar, njihov položaj se je še le poslabšal. Vzrok propadanja kmetijstva v tej dobi je neomejena oblast kraljeva. Saj je samo kraljevi dvor »požrl« na leto $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$, to je 3 milijone 200 tisoč vseh državnih dohodkov. Poleg tega je vplivala na propad kmetijstva tudi vojska s Švedsko, kuga, slabe letine itd. Dežela je bila opustošena, $\frac{1}{3}$ zemlje je bilo neobdelane. Od 100.000 kmetij je bilo 25 tisoč popolnoma zapuščenih, 25 tisoč pa jih je bilo na robu propada.

Prišlo pa je do preobrata.

Kmet v teh žalostnih razmerah ni mogel več plačevati davkov in tako tudi graščak ne. Država si je prisvajala posestva za zaostale davke. Bogati zasebniki so zahtevali prisilnih dražb, da dobe nazaj svoj posojeni denar in tako je propadala graščina za graščino. V tem času je tudi cena žitu silno padla in nujna posledica je bila, da je padla tudi cena sveta ali zemljišč. L. 1650 je stala ene tona zemlje 120 do 200 K, l. 1691. pa samo še 18 do 20 K. Vsled tega imamo na Danskem v tem času nov gospodarski pojav: spekulacijo z zemljišči.

Na mesto nekdanjih plemenitašev je prišel sedaj nov stan, — namreč bogati meščanje in trgovci. In s tem je dobilo dansko kmetijstvo nov hud udarec, ker je prišlo v roke brezobzirnim denarnim mogočnejšem. Ob enem pa se je v tem času ustavilo nakupičevanje zemljišč. Novi gospodarji niso bili navezani kot nekdanji plemiči na svoja veleposestva, vsak je gledal le na svoj lasten dobiček. Veleposestva so jela propadati.

Zemlja ponekod ni imela nobene cene več, le poslopja, setev, kmetijsko orodje je dajalo še vrednost kmetiji. Kmetje so zapuščali svoja zemljišča, da ni bilo treba plačevati davkov. Zato je kralj Kristijan V. l. 1683 zagrozil, da se obsodi vsak kmet, ki bi hotel ubežati, da ho v verige vklejen in da bodo ostro kaznovani tisti, ki nočejo vsled siromaštva stopiti v zakon.

V očigled tem žalostnim razmeram kmečkega stanu je Friderik IV. l. 1700 odpravil na svojem posestvu o s e b n o p o d l o ž n i š t v o in dve leti pozneje na vsem Danskem. Ta prostost je bila le navidezna, kajti kraljeva naredba z l. 1701 je brambo dežele izročala kmetom, ki so morali ostati navezani na zemljo, dokler niso doslužili 6 let pri vojakih. — Kristijan VI. je l. 1741 dovolil plemičem pravico, da smejo one podložnike, ki bi se po dostani vojaški službi branili prevzeti oni kos zemljišča, ki ga jim odloči graščak, takoj zopet poslati nazaj k vojakom. V tem času je bilo kmečkih sinov 12 do 13 tisoč, a le deseti del teh je ostal doma, drugi so pa postali mornarji, hlapci ali berači, ker se je imel kmet za bitje, ki mora trpeti od rojstva do groba, delati pa brez plačila.

Kmalu na se je obrnilo na bolje. Kraljica vdova Sofija Magdalena je l. 1761 dala svoja posestva kmetom v d e d n i z a k u p, s pravico, da smejo zemljišča prodati, zamenjati, zadolžiti. Osvobodila jih je tudi tlake in desetine proti primerni odškodnini. Ta vzgled so posnemali tudi nekateri graščaki.

L. 1788 je Friderik VI. odpravil vsako podložništvo. Kmet je postal prost, ni bil več navezan na grudo, dana mu je bila podlaga, da si zboljša svoj položaj. Posledica tega je bila, da je odpadla t l a k a. Vlada je ni odpravila naenkrat, to bi bil prehud udarec za vele-

posestnike, katerim so le podložni kmetje obdelovali zemljo. Nasvetovala je, naj kmetje odkupijo tlako ali pa naj se strogo določi, kakšne dolžnosti imajo. Odkup se je hitro vršil. L. 1788 je bilo še 200 tisoč ton zemlje obremenjene s tlako, a l. 1807 le še 80 tisoč, torej je bilo že $\frac{2}{3}$ kmečkega zemljišča tlake prostega.

S tem pa so v zvezi še druge premembe. Tlaka je po večini odpadla; zemljo je bilo treba obdelavati s posli ali prostimi delavci. Ponekod to ni šlo, zato so graščaki razkosavali posestva in odprodali posamezne kose. Drugod so napravili več kajž, te so dali v najem ali pa jih prodali, samo da bi dobili delavcev za svoja posestva. Vlada sama je podpirala razkosavanje posestev.

Tudi za kmete so se predručile razmere. Davek je bilo treba plačevati v denarju, denar je zopet potreboval, da si je kupil kmetijo, denarja je bilo treba, da je mogel plačevati obresti. Da se pomaga kmetu, je bilo treba še izločiti kmečka zemljišča iz skupnih, srenjskih posestev.

Za smeh in kratek čas.

V vagonu je prosil neki žid popotnika, naj umakne svoj kovčeg, da bo dobil za se prostora. Popotnik neče. Pride ga priganjat sprevodnik, neče, pride na postaji še orožnik — a popotnik se ne uda. Vprašajo ga, zakaj neče umakniti kovčega. »Ker ni moj«, se odreže kratko.

Žid, ki se je pisal Jeruzalem, je na vseučilišču padel. Profesor je dejal: »Jokaj, Izrael, Jeruzalem je padel.«

»Kako je bilo ime prvemu človeku?« »Adam.« »In njegovi ženi?« »Gospa Adamova.«

»Zakaj pa tepete tega psa.« »To je pes gospe Korenove, njena kuharica pa je vkradla lansko leto pet jajc sestri moje tete.«

»Prodajam najboljšo sredstvo zoper miši, ki je ljudem in živalim popolnoma neškodljivo.«

»Tu v menažeriji vidite kačo, ki meri od repa do glave 10, in od glave do repa 15 metrov.«

Za nagluhe

je Plobnerjev novozboljšani slušni bobnič **neobhodno potreben.** (D. R. G. M. 269 339; patenti v inozemlju naznanjeni.) Z velikim uspehom se rabi ako žumi po ušesih in pri **nervoznem boleju ušes.** Kdor ni popolno gluha, dospe na ta način do zboljšanja sluba. Neporušljiv in **skoro neviden**, ako se nosi v ušesu. Tisoč v rabi. Mnogo zahvalnic od gospe in zdravnikov. Pošilja se, ako se pošlje denar naprej ali povzame. 1 komad 10 K, 2 komada 18 K. — Prospekt in zahvalnice zastoji. 2084 3-1

O. POEHLMANN,

Wilhelmstr. 10, Monakovo (München) W. 4t.

Moja soproga je 5 let čutila hudo šumenje po ušesih in je malo slišala; po komaj trimesečni porabi Vašega slušnega bobniča je pa skoro popolno zdravljena, in Vam z radostjo sporočam, da sedaj po preteku petla let zopet čuje tikatakanje ure.
O. K. Ulm.

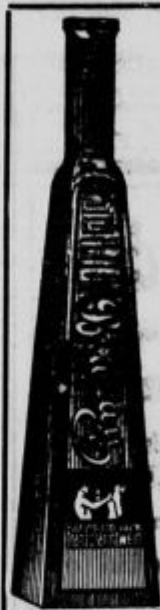
Posestvo

z malo gostino. vrtom in 2 orali njiv, vredno 10.000 glđ. blizo mesta, na Gorenjskem, na lepem razgledu in zdravi legi, se takoj **proda** ali pa v **najem dá.** Pisma na upr. »Domoljuba«. 2096 3-1

Prilodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dné 27. septembra 1906.

Loterijske sročke.

Dunaj,	28 avgusta	67	61	29	80	73
Gradec,	28. avgusta	61	3	77	40	27
Tret,	8 septembra	46	49	95	86	62
Linc,	8 septembra	65	37	46	35	79

Brazy- Francovo žganje

Je že 40 let preizkušeno domače sredstvo

posebno kot sredstvo proti migreni, influenci, trganju, revmi, dalje služi v okrepčilo oči, za izpiranje grla in vratu. Neprimerno izboren pri masaži, najboljše sredstvo za rast las.

Dobiva se povsod.

Brazy Kálmán,

Wien, III./2. Löwengasse Nr. 2.
781 II 8-4

Kdor želi imeti in izdelati, temu boji pripraviti
Ivana Hoffa

Kandol-Kakao

ki ima najmanj težav v rebi, je temu najlaže pri-
koren, ne povzroča nikoli migreni in je ob naj-
boljše zdravilo izredno poceni.

Prijeten samo s imenom
Ivan Hoff
in s leve vrstovno znamko.

Zavoji po $\frac{1}{2}$ kg 90 vinarjev
» 1/2 » 50.

Dobiva se povsod.

Z malo kapitala

se more zagotoviti dobra eksistenca s ustanov. žganjske manipulacije v mal. obsegu, event. s mal. kotlom v svrhu destil. žganja in likerjev-special. Navodila pod šifro „Lukrativ št. 127“ na Ann. Exp. Eduard Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9. 1895 5-4

Čevljarskega pomočnika

sprejem takoj v trajno delo. **Janko Zupančič,** Višnjagora. 2094 1

I mizarkega pomočnika

sprejme takoj **Jožef Wengen,** mizaraki mojster, Koroška Bela 97, p. Javornik. 2093 2-1

Učenca za čevljarsko obrt

nad 14 let starega sprejme **Ivan Lukančič,** Go-
dečič, p. Škofjaloka. 2099 2-1

Učenca za čevljarski obrt

nad 14 let star in poštenih staršev, sprejme **Jurij Kržišnik,** Zmimo, p. Škofjaloka. 2098 3-1

Poslavno varovane. Vseho ponarejanje in ponatiskovanje kaznivo.

Edino pristen je Thierryjev 2630 D balzam 52-38

le z zeleno znamko „redovnica“

Staroslovensko naprakovno

proti slabemu prebavljanju, krčem v ledcu, koliki, katara, pranim boleznim, influenci itd. itd.

Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatishteklenic ali ena velika specialna steklenica s patent zamakom K 5— franko.

Thierryjevo protivolično m... povsod enako kot non plus ultra

prosti vsam že tako starim ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom in oteklina vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej.

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Bredlja s široki originalnih zabavnih pism gratis in franko. V zalogi v skroo vseh velikih lekarnah in medicinskih drogerijah

Dr. Ivan Oražen

se je povrnil in
ordinira zopet v 2092 2-1
Wolfovih ulicah 12.

Trgovina z oblačilnim blagom!

Marija Rovšek

Ljubljana, Kolodvorske ulice šte. 35 nasproti „Tišlerjeve gostilne“. Največja zaloga izgotovljenih oblek, zimskih sukenj in havelokov domačega izdelka. — Velika izber klobukov, kovčegov, dežnikov, čevljev, perila in raznega drugega blaga. — Ker dobivam blago naravnost iz tovarni, mi je mogoče postreči z najboljšim in svežim blagom po najnižjih cenah. Priporočam se prav tople preč. duhovščini, p. n. občinstvu iz mesta in dežele, posebno vsem potnikom, ki odhajate v Ameriko ali prihajate nazaj. — Predno si nakupite obleko, ogledjte si mojo zalogo in prepričajte se bodete, da prodajam najboljšo blago po zelo nizkih cenah, brez konkurence. Z veseloštopovanjem 1907 2

Marija Rovšek, trgovka
Kolodvorske ul. 35, nasproti „Tišlerjeve gostilne“.

Učenca v trgovino z mešanim blagom, kateri je zmožen tudi nemškega jezika, dobrih, poštenih starišev, sprejme **Franco Pleterški, Novomesto.** 1848 6-5

JOSIP POLAK
bivši knjigovodja Fr. Čudna
Ljubljana, Sv. Petra cesta
poleg „HOTEL LLOYD“.

TRGOVINA špeciarijskega blaga in špirta na debelo in drobno.
Založena popolnoma s svežim blagom
987 D pod nizkimi cenami. 12-6

Ekspert domačega brinjevca, hrušovca in jagodovca.

Največja zaloga železnine, traverz, železnih šin, cementa, štorij za stropne, strešne pločevine in lepenke, slamozenc, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, preš za grozdje in sadje, plugov in bran

v Ljubljani, na Marije Terezije cesti šte. 1.
(zraven „Figabirta“ in na

Valvazorjevem trgu 6, naspr. Kržižanske cerkve.

Oni se dobijo železne nagrobni križi, pumpe in cevi za vodo, vino in gnojilce, kotli za klajo in žganje, štedilniki in peči, kuhinjska oprava, železne ročno-povlečene grablje, ose, potrebščine za mlekarne, ter razno orodje za kovače, ključavničarje, kleparje, zidarje, tesarje in mizarje. Točne potrebe in zmernih cen zagotavlja 1886 19-4

Fr. Stupica, trgovec.

Potniki v Ameriko

kateri želijo hitro, sigurno, pošteno voziti, si kupijo svoje šifkarte le pri domači družbi

Austro-Amerikana

katera s svojimi najnovejšimi in najlepšimi električno razsvetljenimi parniki direktno iz Trsta po mirni Adiji, mimo lepih dežel Italije, Španije itd. brez preseganja, do konca pota pod avstrijsko vlado zavaruje, svoje potnike spremlja in tudi 100 kg prtljage prosto dá. Obrniti se je treba le na domačega agenta 1697 D 8

Simon Kmetec v Ljubljani, Kolodvorske ul. 26.

Odhod parnikov vsak teden.

Kupi se vila ali malo posestvo

v bližini Bohinja in Bleda. — Ponudbe pod „Vila“ na Hansenstein & Vogler, Innsbruck. 2028 3

Nedosežne prednosti, brez konkurence, v ceni, najboljše, najmodernejša in res 2011 20-2

precizijska ura je intakt iz jekla, srebra in zlata pri vsakem urarju.

Fr. Čuden

urar in trgovec na drobno in debelo v

Ljubljani.

Edini zastopnik švicarskih tovarni „Union“.

Najnižje cene.

Lepi novi ceniki na zahtevo tudi poštine prosto. 997 11

Preč. cerkvenim predstojništvom!

Priporočamo kot najcenejši, a elegantni tisk za cerkve, zakristije, veže, kuhinje in hodnike krasne mozaične plošče

iz cementsa v raznih barvah (do 5) in okusnih vzorcih po K 3-6 loco Ljubljana za 1 m². Imam tudi eleganten trokar za pred in okoli hiše in cerkv. — Krasni so pokopališki križi iz mitiranega marmorja.

Slav. cestnim odborom in podjetnikom priporočamo zalogo cementnih cevi (6, 10, 15, 20, 25, 30, 40 cm notr. svetlobe) po jako ugodnih cenah, milijne kamne, raznovrstne stopnjice, podboje, (bangorje), oklepe za okna itd.

Gg. kmetovalcem nudimo poleg imenovanega srednje cementno opeko, korita za prašiče (od 6 K naprej), grobne okvirje in spomenike iz cem. marmorja, 6 centimeterske cevi (1 m po K 1-20) za napeljavno vode mesto drugih železnih in lesenih cevi pri vodovodih, podstavke za pred vodnjake in drugo cementno blago.

Andrej Zajc

cementarna na Pečati, pošta Dol (Lustaj).
Ceniki in vzorci v naravi na zahtevo.

Klauerjev
Triglav
je najbolj zdrav izmed vseh likarjev.

Pravi in pristni Triglav izdeluje edinole
J. KLAUER, Ljubljana.

Najlepši kras za sobo!

I Dobi se le pri nas! 1960 a 2-2

Krasna stenska preproga „pojoči divji petelin“

:(zakonito zajamčeno):
v imit. Smyrna, tkana na obeh straneh enako, 195 cm dolga, 95 cm široka, debela, neprekosljive kakovosti, kot obkladek za vlažna stanovanja posebno priporočljiva, ker je nepremočljiva. **komad le K 4-98.**
Zahtevajte v interesu prihodnjih potrebnih nabav našo ravnokar dovršeno veliko zbirko vzorcev

ki vsebuje najnovejšo blago za damsko obleke in bluze, baržune, barhente in flanele, platneno in bombažovo blago ter blago za moške obleke itd. dalje naše **krasno ilustrirane modne liste** z najnovejšimi modeli za damsko konfekcijo, toalete, bluze, klobuke, kožuhovino in platenino, perilo, obleko za gospode in dečke, zavese in preproge ter domače predmete **popolnoma brezplačno.**

Grand Magasin „Au Prix Fixe“ Dunaj, I. Graben 15/21
Ustan. 1872. Kammer & Schlesinger. Ustan. 1872.

!!! Ne zamenjati s podobno so glasečo tvrdko, ki se nahaja v likvidaciji !!!

Kraljevstvo Saško
Technikum Hainhofen
Stroj. in elektr. inženirje,
teh. poslov., novodob.
laborat. Prosp. fr. 6-3
Tov. del. za učenje

Učenca

iz dobre krščanske hiše sprejme takoj s popolno 1965 oskrbo 4-3

Janko Šink
svečar in lectar v Kranju.

Črevljarski pomočnik

za stalno delo se sprejme pri Cvetko Pičko, Suha, p. Labod. Koroško. 2024

Odklikovano. Ustanovlj. 1870.

Vse vrste

lovskega luksuznega orožja se kupi najboljše, najcenejše pod 3 letnim jamstvom naravnost iz orožarne 1670 8

Anton Sodja
Borovlje na Koroškem.
Bogato ilustrirani ceniki zastonj in franko. — Posiljativne na ogled dovoljene.

Tovarna za stole
Franceta Švelgeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence. Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo 1825 D 26-19 zastonj in franko.

Pozor! **Pozor!**

Najceneje in najboljše se kupuje sukno, modno, plateno in manufakturno blago v

novi trgovini pri

Iv. Savniku
v Kranju, na Glavnem trgu
pri Besenčanu

ker ima veliko zalogo le najnovije mode, samo dobrega in frišnega blaga; istotam je tudi velika zaloga potrebščin za krojače in šivilje po tovarniških cenah. 2086 5-1

Pomočnika in učenca

sprejme takoj kovaški mojster **Anton Novak** v Radovljici. 2083 3-1

Rane

vsake vrste se morajo skrbno varovati pred vsako neznago.

ker se po tej lahko vsaka tudi najmanjša rana ravno v celo hudo, težko odpravljiva rano. Če 40 let se je izkazalo mešano vložno mazilo, tako imenovano **praško domače mazilo** kot nanesljivo sredstvo za obnovo. To zdravi rane čisto, obvaruje iste, olajša vnetje in bolečino, hladi in pospešuje zaceljanje.

Razpošilja se vsak dan.

1 posila 70 vin. Proti predplačilu K 3-16 se pošljejo 4 posila, ali K 4-60 6 posila poštne prosto na vsako postajo avstro-ogrsko monarhije.

Vel deli embalaže imajo zakonito deponovano varstveno znamko.

Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj
lekarna „pri črnem orlu“
Praga, Malá strana; ogel Nerudove ul. 203.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske, v Ljubljani se dobi pri gg. lekarnih: G. Piccoli, U. pl. Trakócsy, M. Hardotschläger, J. Mayr.

431a 20-20

1. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola,

Dunajska cesta 13a, poleg Figovca se pripravlja prečastiti duhovščini in p. n. slav. občinstvu za napravo cerkvenih oknov z umetnim steklarstvom ali slikane na steklo, stavbenih del, napravo okvirov, itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostiln in zasebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Narisi, ceniki in proračuni na zahtevo zastonj, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim udjelcem v ogled na razpolago. 1804 52-6

A. Šarabon v Ljubljani
tik svetega Petra cerkve.

Trgovina s špecerijskim blagom, moko, žganjem in deželnimi pridelki na drobno in debelo. Velika zaloga istrskega in laškega **brinja**, fig in sliv za žganjekuho. Ob času setve najboljše, zajamčeno zanesljivo kaljiva travna, žitna, deteljna in vrtna **semena**. Dobi se tudi klajno apno in redilni prašek za živino. Najnižje cene, poštena in točna postrežba. 479 26-18

KAVINA PRIMES

zajamčeno pristna cikotija.

Izdeluje

Prva jugoslovanska tovarna
za kavine surogate, figovo in sladno kavo

Ljubljani.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksporna trrdka!

H. Suttner, urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža prej v Kranju priporoča svojo

veliko zalogo finih **švicarskih ur**, brilantov, zlatnine srebrnine v veliki meri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pism je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča. 1821 19-5

Prosim, zahtevajte veliki, novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. . .

Sirolin

Povečuje slast do jedi in težo telesa, odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja, močno potenje. 2209 D 44-27

Priporočajo vsak dan pri
pljučnih boleznih, katarh
oslovskega kašlja, škrofulozl, influenci □ □ □
mnogoštevilni profesorji in zdravniki.

F. Hoffmann - La Roche & Co.,
Basel (Švica).

„Roche“

Dobiva se z zdravniškim receptom po 4 K steklenica.

Ker se ponujajo manj vredna ponarejanja, prosimo zahtevajte vedno: izvorni zavitek „Roche“.

Krajše povesti.

- Basnigoj, Zarka e polnoči. K -40.
 Bedének, Solnce in senca. Povest K -40.
 Brezovnik, Šaljivi Slovenec. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov. K 170.
 Cegnar, Babioa. 2 selitka K 130.
 Cigler, Sreča v neareči. K -74.
 Cigler, Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov, francoskih vojakov K -70.
 Cigler, Kortonica koroška deklica K -70.
 Hoffman, Bog pomaga. Povest, karton K -90.
 Hoffman, Peter Prostak. Povest, kart K -90.
 Hoffman, Kar Bog stori, vse prav stori. Povest, karton. K -90.
 Hoffman, Kako vzgaja usoda. Povest K -90.
 Hoffman, Čas je zlato ali od aboštva do bogastva. Povest. K -82.
 Keller, Prst božji ali izgledi božjih kazni, oziroma slučaj, ki niso slučaj. 2 zvez. K -90.
 Koder, V gorakem zakotju. Povest K -40.
 Kosl, Sto narodnih legend. Slovenski mladini in preprostemu ljudstvu v pouk in zabavo. Trdo vezano K 130.
 Lesar, Perpetua ali afrikanški mučenč. K 130, trdo vezano K 160.
 Parapat, Robinson starši. Njegova vožnje in šudovite dogodbe. K 130, trdo vezano K 150.
 Mayr, Mučenč. Starokršćanska povest K 105.
 Sienkiewicz-Miklavc, Zakruhom. Povest K 40.
 Tomšič, Peter Rokodelič. K -50.
 Trošt, Pri stricu. Povest K -95.
 Trstenjak, V delu je rešitev. Poučna povest K -70.
 Vonomir-Križan, Svitoslav. Povest. K -40.
 Zakrajšek, Oglénica ali hudobija in pedolžnost. Povest K -70.
 Zupantič, Fabijola ali cerkev v katakombah. Po kardinalu M. Wiesemann. K 130, vezano K 150.

Razne povesti.

- Vsak sešitek po 45 vinarjev: Črni bratje. — S prestola na morišče. — Leban, 100 beril za otroke. — Feldmaršal grof Radecki. — Mirko Poštenjakovič. — Venček pravilic in pripovedk. — Pri Vrbovčevem Grog. — Laznjivi Ključec. — Močni baron Ravbar. — Izdajalca domovine. — Tiun-Ling, kitajski morsk razbojnik. — Najdenček. — Maksimilijan I. cesar mehičanski. — Vstajenje. — Knez Črni Jurij. — Repoštev. — Pod turškim jarmom. — Hildegarda. — Naselnikova hči. — Nikolaj Zrinjski. — Hirlanda. — Kako je izgini gojzd. — Jama nad Dobrušo. — Doma in na tujem. — Potovanje v Liliput. — Hubad pripovedke I. — Hubad pripovedke II. — Narodne pripovedke za mladino II. — Car in tesar.
- Vsak sešitek po 37 vinarjev: Božični darovi. — Eracem predjamski. — 60 malih povestij. — Sveta grofinja Genovefa.
- Vsak sešitek po 53 vinarjev: Spominski listi iz avstrijske zgodovine. — Šaljivi Jaka I. — Šaljivi Jaka II. — Izanama, mala Japonka. — Krištof Kolumb. — Darinka mala Črnogorka Sita, mala Hindostanka. — Narodne pripovedke za mladino I.

Za poštnino ni treba denarja posebej prilagati, ker je ista že pri vsaki knjigi uračunjena; pri večjih naročilih povzemo poštnino tem, da dodamo kako primerno brošurico ali knjigo brezplačno. — Kdor torej želi naročiti eno ali več teh knjig naj pošlje denar po nakaznici na naslov: „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani, in zapíše na odrezek (kupon) katere knjige bi rad naročil. Če pa kdo ni varen pošiljati denar po nakaznici, naj nam naznači naslove dotičnih knjig na dopisnici ali v pisnu, namu mu pošljemo vže izpolnjeno poštnico, katero mora potem oddati z denarjem vred pri poštnem uradu. Takoj po prejemu denarja dopoljimo zaščiteno knjigo.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

Zgodovinske povesti in pripovedne zbirke.

Andrejškov Jože — Pripovedni spis —:

- I. Črtice iz življenja na kmetih K -40.
 - II. Matevž Klander. — Spiritus familiaris. — Zgodovina motniškega polja. — Gregelj Košćenina. K -40.
 - III. Amerika, ali povsod dobro — doma najboljšje. K -40.
 - IV. Popotni listi. — Cesar Jožef v Krašnji. — Nočni sprehod. — Popotniki v arabski puščavi. — Spomin na Dubrovnik. — Dambaški zvon. K -40.
 - V. Zalost in veselje. K 105.
 - VI. Nekaj iz ruske zgodovine. — Vojniška republika zaporoških kozakov. K -40.
 - VII. Božja kazen. — Plavec na Savini. — Čudovita zmaga. K -40.
 - VIII. Emanek, lovčev sin. — Berač. K -40.
- Benédek, Od pluga do krona. Zgodovinski roman iz minulega stoletja. K 220, vezano K 310.
- Dimnik, Avstrijski junaki. S 17 podobami. K 160.
- Kočevar, Milinarjev Janes slovenski junak ali uplemenita Teharčanov. K -90.
- Kržič, Zgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva. I. do III. del po K -70.
- Kržič, Vrtec. Časopis s podobami za slovenske mladino. Letnik 1894 do 1902, vezano po K 330.
- Kržič, Vrtec, letnik 1903 K 370.
- 1904 do 1905 po K 430.
- Angelček, otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. Letnik I. do X. po 95 vin.
- Kržič, Angelček. Letnik XI. do XIII. po K 115.
- Majar, Odkritje Amerike. Poučno zabavno knjiga v treh delih, o Kolumbu, Kortesu in Pizaru, Trdo vezano K 220.

Mladinska knjižnica. Povesti:

- I. Brinar, Medvedji lov — Čukova gostija. Trdo vezano K -90.
 - II. Trošt, Na rakovo nogo. Trdo vezano K -90.
- Šmida Krištof — spis.
- I. zvezek: Ljudevit Hrustar. — Golobček. Posl. P. Hugolita Sattner. (Drugi natš.) mehko vezan 70, trdo 90 vin.
 - II. Jozafat, kraljevi sin Indije. Posl. P. Flor. Hrovat. (Drugi natš.) Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
 - III. Pridni Janezek in hudobni Mihec. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 90 vin, trdo K 110.
 - IV. Kanarček, Kresnica, Kapelica v gorzu. Posl. P. Hug. Sattner. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
 - V. Slavček. — Nema deklica. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
 - VI. Ferdinand. Poslovenil P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70 v., trdo 90 v.
 - VII. Jagnje — Starček z gore. P. Fl. Hrovat. Mehko vezan 80, trdo 1 K.
 - VIII. Pirhi. — Ivan, turški suženj. — Kričmetova obitelj (družina). Poslov. P. Fl. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 vin.

- IX. Hmeljevo cvetje. — Marijina podoba. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 v.
- X. Ludovik, mladi izseljenec. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 v.
- XI. Najboljša dedščina. — Leseni križ. Poslovenil P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
- XII. Roza Jelodvorska. — Izdalo Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani. Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
- XIII. Sveti večer. Posl. Fr. Salezij. Mehko vezan 70 vin., trdo 90 vin.
- XIV. Povodenj. — Kartuzijanski samostan. — Posl. Fr. Salezij. Broš. 70 vin., vez. 90 v.
- XV. Pavlina. Poslovenil Fran Salezij. Mehko vezan 70 v., trdo 90 vin.

Spillmannove povesti:

- I. zvezek: Ljubite svoje sovražnike. Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji K -45, vezano K -65.
 - II. Maron, Kričanski deček z Libanona. Povest iz časov zadnjega velikega preganjanja po Druzih. K -45, vez. K -65.
 - III. Marijina otroka. Povest iz kavkaških gor. K -45, vezano K -65.
 - IV. Praški judek. Povest K -45, vezano K -65.
 - V. zvezek: Ujetnik morskoga roparja. Povest. 40 vin., trdo vez 60 v., po pošti 5 v. več.
 - VI. zvezek: Arumugam, sin indijskega kneza. Povest. 40 vin., trdo vez. 60 vin., po pošti 5 v. več.
 - VII. zvezek: Sultanovi sužnji. Carigradska povest. Cena 60 vin., karton 80 vin., po pošti 10 vin. več.
- Spillmann, Žrtve spovedne molčečnosti. Povesti po resnični dogodbi K 210.
- Stove-Malavaič, Strije Tomova kočja ali življenje zamorcev v robnih državah svobodne severne Amerike. Kart K 150.
- Štefnik, Krištof Kolumb ali odkritje Amerike. Zgodovinski roman K -90.

Igrokazi.

Zbirka ljudskih iger. Vsak snopič K -90.

- I. snopič (2. napis.) Vsebinska: 1. Pravica se je izkazala. Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 2. Zamujeni vlak. Šaloigra v petih prizorih. Samo moške uloge. 3. Lurška pastarica. Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske uloge. — II. snopič Vsebinska: 1. Ve-deževalka. Oluma v enem dejanju. Samo moške uloge. 2. Kmet-Herold. Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 3. Župan Sardamski. Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške uloge. 4. Jeza nad petelinom in kes. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske uloge. III. snopič. Vsebinska: 1. Mlini pod zemljo. Igra v petih dejanjih. Samo moške uloge. 2. Sanje. Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške uloge. 3. Sveta Neža. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo ženske uloge. — IV. snopič. Vsebinska: 1. Doktor Veznal in njegov sluga Štipko Tiček. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 2. Vaški skopuh Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške uloge. 3. Novi zvon na Krtini. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 4. Zaleta soba v gostilni „pri zlati gosti“. Pred-pustna burka v 1 dejanju. Samo ženske uloge.